

Stichting Cito jaarverslag

2021

Het verhaal achter de cijfers

Resultaten en maatschappelijke
impact 2021

The CITO logo is located in the bottom right corner. It consists of the letters 'CITO' in a white, sans-serif font, set against a stylized background of overlapping teal and pink shapes.

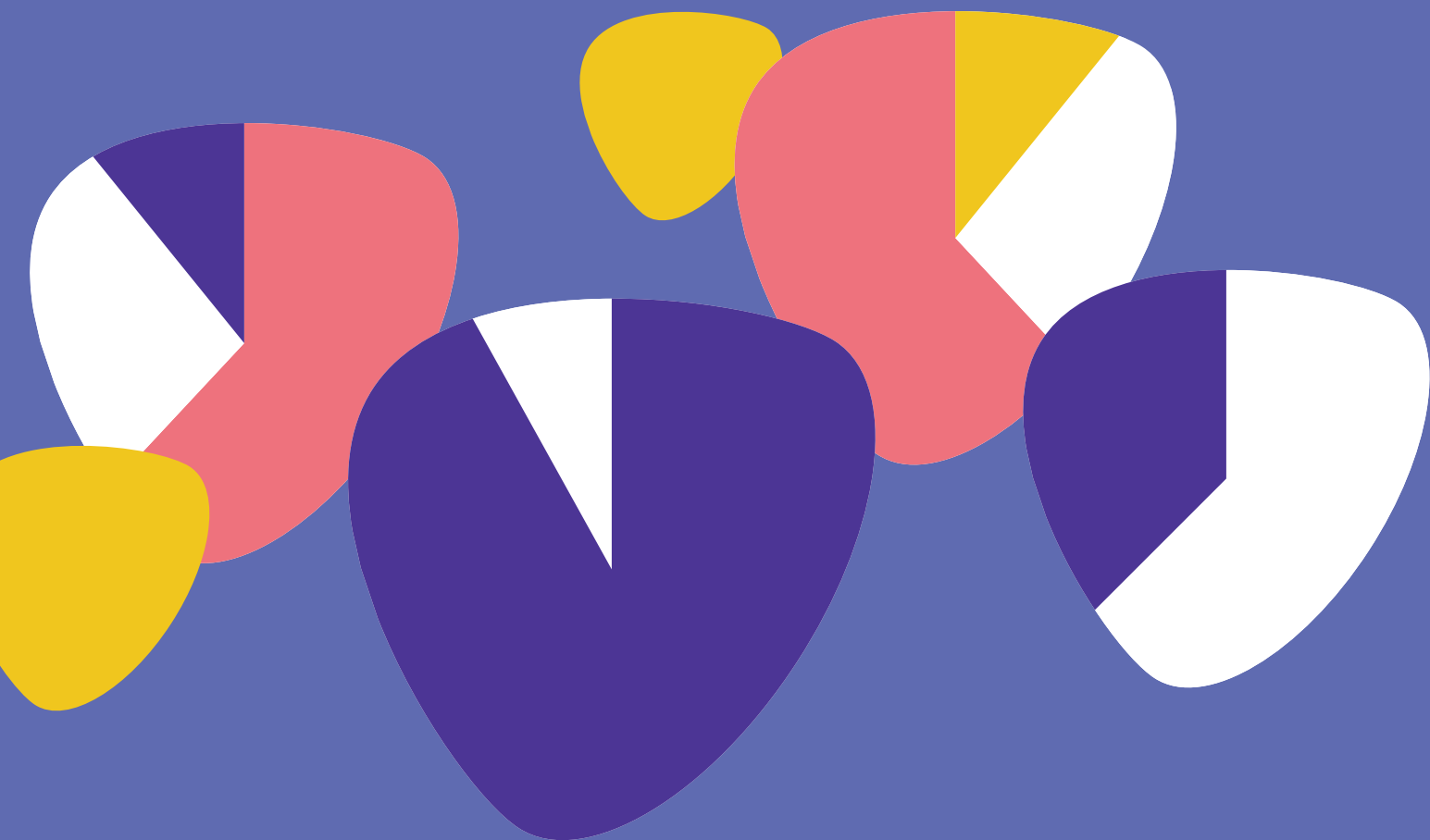
CITO

Stichting Cito jaarverslag 2021

Het verhaal achter de cijfers

Resultaten en maatschappelijke
impact 2021

“ 2021 vroeg van Cito, net als van de rest van Nederland, om flexibel en wendbaar te zijn. Dat het ons gelukt is hierop in te spelen en zo ons steentje bij te dragen aan goed onderwijs in 2021, is iets waar we trots op zijn

”

Voorwoord

Nooit meer, zo dachten we eind 2020 nog. Na een jaar waarin alles anders ging en veel tot stilstand kwam, hoopten we ons in 2021 de pandemie uit te kunnen vaccineren. Zodat alles weer normaal zou worden. Maar hoe anders verliep 2021. Bijna het hele jaar gold voor werkend Nederland de maatregel ‘werk zoveel mogelijk thuis, tenzij’. In het onderwijs vroegen coronabesmettingen en quarantaineregels veel van scholen, leerlingen en ouders. De lichtpuntjes waren beperkt en de marsroute naar een nieuw normaal was niet helpend. En toch ... toch werd 2021 een jaar waarin we als Cito – met de nodige aanpassingen en creativiteit – veel konden realiseren.

Als Cito verkeren we in de gelukkige omstandigheid dat we werken in en voor een sector waar áltijd wordt gezocht naar wat wél kan. Kijk bijvoorbeeld naar het funderend onderwijs. Daar groeide na de tweede scholensluiting in de winter van 2020 naar 2021 het besef dat onderwijs op afstand niet alles kon oplossen. De roep om leerlingen niet de dupe te laten zijn van de pandemie werd luider. En ook al lag daarbij de nadruk in eerste instantie op groeiende leerachterstanden, al snel groeide een breder besef. Want: onderwijs is veel meer dan een leerproces. De pandemie zette ook de sociale en emotionele ontwikkeling van leerlingen onder druk. Schrijnende voorbeelden haalden het nieuws en onderzoek wees uit dat het welzijn van leerlingen en studenten eronder leed. Zo kreeg de functie van onderwijs in 2021 een nieuwe lading.

In het afgelopen jaar werd benadrukt dat de ontwikkeling van leerlingen over meer gaat dan kennis en vaardigheden. Het gaat ook over competenties, socialisatie en persoonsvorming. Toen de besmettingscijfers in het najaar ondanks vaccineren snel opliepen, werd dan ook luid opgeroepen om de scholen niet nog eens te sluiten. Dat lukte door te kiezen voor een verlengde kerstvakantie eind 2021. En dat was goed nieuws voor leerlingen, want ook zonder scholensluiting waren de hobbels al groot genoeg. De razendsnelle verspreiding van de omikronvariant maakte het spanningsveld nog groter.

In 2021 werden onze toetsen en examens wel afgenomen. Mèt een aantal aanpassingen die recht deden aan de bijzondere situatie waarin leerlingen verkeerden als gevolg van de pandemie. Dat vroeg om flexibiliteit en inventiviteit. Bij Cito en in het hele onderwijs. Kansrijk adviseren zoals dit eerder door de PO-Raad was gevraagd, bleek een zoektocht naar ‘iedere leerling willen zien in de context van deze tijd’ en ‘recht doen aan het inzicht dat de toets geeft’. Deze uitdaging lag er en namen we Cito-breed aan. Ook maatschappelijk werd het vraagstuk onderkend, net zoals veel onderwijszaken het afgelopen jaar maatschappelijk werden besproken. Uitleg geven over toetsgegevens is nog belangrijker dan voorheen. Dit geldt in de maatschappelijke discussie over onderwijsachterstanden, maar geldt uiteraard in de breedte van het portfolio van Cito BV.

Het jaar 2021 vroeg veel van onze wendbaarheid en flexibiliteit. Cito BV heeft ervoor gekozen om door te investeren in product vernieuwing enerzijds en anderzijds de organisatie te kantelen. Begin 2021 lag er voor Stichting Cito een grote opdracht vanwege de aanpassingen in onder meer de centrale examens 2021 die extra werk betekende voor onze medewerkers. Extra werk dat ook van Cito gevraagd wordt in 2022 als het gaat om de centrale examens. Ten tijde van het schrijven van dit bestuursverslag begon de oorlog in Oekraïne. Deze verschuiving in de geopolitieke verhoudingen heeft niet direct materiële impact op Stichting Cito of Cito BV. Toch vraagt de situatie in Oekraïne om directe actie én zorgvuldig afwegen. Het College voor Toetsen en Examens heeft in samenwerking met Cito alle centrale examens van 2022 bekeken met de vraag of er opgaven in de examens voorkomen die door deze nieuwe situatie niet meer passend zijn. Er zijn immers mogelijk opgaven in een centraal examen die refereren aan de oude, niet meer geldende geopolitieke verhoudingen. Leerlingen kunnen dan uit hun concentratie raken door de vraagstelling, wat van invloed kan zijn op hun prestaties. De gewijzigde geopolitieke situatie kan er ook voor zorgen dat een examenvraag niet meer eenduidig te beantwoorden is. In concreto heeft dit geleid tot 24 aanpassingen in examens voor 2022.

In dit bestuursverslag maken we inzichtelijk hoe we met wendbaarheid waarde hebben toegevoegd in 2021. We doen dat door voorbeeldprojecten uit te lichten na ieder hoofdstuk, die onze maatschappelijke impact laten zien. Maar ook door strategische risico's te benoemen die – onder meer – het gevolg zijn van het tijdsgewricht waarin we leven. Tot slot beschrijven we de stappen die we momenteel zetten van SDG- naar ESG-doelen. Doelen die over een paar jaar een wettelijk kader gaan krijgen, maar waar Cito haar stappen nu al inzichtelijk wil maken.

Anneke Blok
voorzitter Raad van Bestuur

Arthur Weijers
lid Raad van Bestuur

Inhoud

1	Het verhaal van Cito in 2021	7
	Wendbaarheid	7
	Inzicht in achterstanden en groei	7
	Maatschappelijk verbinden door vernieuwing	8
	Organisatieontwikkeling	8
2	Centrale Toetsen en Examens	10
	2021 Een bijzonder jaar	10
	2022 Wendbaarheid	11
3	Divisie Onderzoek, Kennis & Innovatie	21
	2021 Leervertraging als complex vraagstuk	21
	2021 Meer bereik, meer opdrachten	22
	2021 Denken over de toekomst	22
	2022 Op weg naar een KennisHub	23
4	Mensen	35
5	Duurzaamheid en maatschappelijke impact	38
	Sustainable Development Goals	38
	Van SDG naar ESG	39
	Rapportage op ESG	40
6	Risicomanagement	43
	Strategisch risicomanagement	43
	Risicobereidheid	45
	Privacy en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	46
	Automatisering en digitalisering	46
	Informatiebeveiliging	47
7	Uit de Raad van Toezicht	48
	Uitdagingen	49
	Reguliere onderwerpen	49
	Strategiedag en -middag	49
	Overleg met de OR	50
	Uit de commissies	50
	Tot slot	51
8	Financiën	54
	Ontwikkelingen in het verslagjaar	54
	Resultaat 2021	54
	Belangrijkste ontwikkelingen in de balans	54
	Liquiditeit en financiering	54
	Voornaamste risico's en onzekerheden	55
	Financiële positie	55
	Vooruitzicht	56
9	Jaarrekening 2021	59

1 Het verhaal van Cito in 2021

Het jaar 2021 was het tweede jaar van de coronapandemie. En dat jaar bleek voor Cito minder ingrijpend dan het eerste jaar. In 2020 werden nog politieke keuzes gemaakt die Cito hard raakten. Door de onzekerheid die de pandemie met zich meebracht, werd volksgezondheid leidend voor bijna alles wat we deden. Dat de examens niet werden afgenomen – ondanks al het werk van onze examenmakers – raakte Cito toen in het hart. In 2021 was de situatie eigenlijk omgekeerd. Aan Cito en de keten werd meer flexibiliteit, inventiviteit en creativiteit gevraagd dan ooit. En die opdracht gingen we graag aan.

Wendbaarheid

In 2021 werden we bevraagd op onze wendbaarheid als organisatie. Enerzijds omdat er pas laat zicht kwam op benodigde aanpassingen van onder meer de centrale examens. Anderzijds omdat dit zowel ander als meer werk opleverde. De grote vraag die voorlag was hoe je leerlingen centraal kon examineren én toch rekening kon houden met ontstane verschillen, minder en andere onderwijstijd én een andere voorbereiding. Welke maatregelen passend waren, was een politiek besluit met input van de keten. De uitwerking daarna vroeg iets van onze toetsdeskundigen vanwege het extra tijdvak, van onze psychometrici vanwege uitdagingen rondom de normering, van onze IT'ers die de gevraagde aanpassingen moesten vertalen in ondersteuning binnen onze systemen.

Deze voorbeelden staan niet op zichzelf. Bij bijna al ons werk hadden we het afgelopen jaar te maken met bijzondere omstandigheden of aanpassingen. Die vroegen om oplossingen die anders waren dan anders. Het vereiste een stretch van onze organisatie die groot was. Toch klaarden we de klus en werd veel mogelijk. We zijn er trots op dat we met elkaar, onze ketenpartners, stakeholders en het onderwijs de juiste stappen konden zetten.

Inzicht in achterstanden en groei

Als sector liet het onderwijs in 2021 veel veerkracht zien. Onderwijs op afstand, coronamaatregelen, 1,5 meter afstand, klassen in quarantaine: er moest flexibel mee omgegaan worden. Het onderwijs op afstand leidde tot achterstanden. Niet over de hele linie, maar dat er leer- en leefachterstanden ontstonden, daarover was iedereen het eens. De komst van een fors pakket om deze achterstanden te repareren, onderstreepte dit nog eens. Met het pakket van miljarden euro's steun probeert het Nationaal Programma Onderwijs ook vanuit de politiek te tonen dat leerlingen ertoe doen. En dat zij niet de kinderen van de rekening mogen zijn.

Ondertussen bogen wij ons over de vraag hoe die achterstanden in beeld te brengen. Een belangrijk punt, omdat inzicht nodig is om goede interventies te kunnen doen op leerling-,

klas- en schoolniveau. Maar achterstanden in kaart brengen is moeilijk. Je hebt een referentiekader nodig, dat er niet is, op het leerlingvolgsysteem, de eindtoetsen en examens na. Dat onze volgsysteemdata in het PO en VO de bron vormen voor onderzoek door Stichting Cito en andere kennisorganisaties, zegt iets over de behoefte aan data. Echter, volgsysteemdata zoals Cito BV dit bedoeld heeft, gaan over de groei van een individuele leerling en welke interventies er eventueel nodig zijn voor die leerling. Juist omdat die behoefte groot was in 2021, bleek het volgsysteem een waardevol instrument voor leraren. Hoewel dit eerder ook zo was, is dit nog meer zo als door onderwijs op afstand het natuurlijke zicht op leerlingen verdwijnt.

Maatschappelijk verbinden door vernieuwing

Toetsen geven inzicht in de ontwikkeling van leerlingen. Dat is een belangrijk gegeven gebleken in de bijzondere tijd met onderwijs op afstand én zaken als quarantaine. Echter, de brede ontwikkeling van leerlingen wordt nog meer gezien dan pakweg een jaar geleden. Deze ontwikkeling heeft Cito al jaren geleden herkend én vindt zijn vertaalslag in het nieuwe volgsysteem bij Cito BV, Leerling in beeld. Met Leerling in beeld kiest Cito voor een bredere propositie dan eerder met het volgsysteem. Dit doet recht aan de gehele ontwikkeling van leerlingen.

Toetsen geven inzicht in de ontwikkeling van de leerling. Dat is altijd al zo maar in deze coronaperiode heeft dit een nieuwe betekenis gekregen.

Dit nieuwe product wordt versneld op de markt gebracht. Enerzijds omdat er behoefte is aan een nieuw en breder product. Anderzijds omdat de IT legacy van Cito BV verlaten wordt door de bouw van een nieuw platform. Samen zorgt dit voor nieuw elan in het productportfolio van Cito BV. Dit platform zal daarnaast de basis gaan vormen voor de andere productproposities binnen Cito BV.

Organisatieontwikkeling

Met het op afstand werken én de wendbaarheid die van buiten aan Cito gevraagd werd, is de organisatie ook gestretcht in 2021. Met de maatregelen die van kracht bleven voor organisaties waarbij thuiswerken mogelijk was, zijn ook kansen gemist. Na onderzoek onder medewerkers over de

gewenste situatie na corona én sparren en leren van andere organisaties, was een kader hybride werken een kwestie van aan papier toevertrouwen. Het plan hierachter was om met dit kader een periode met experimenten in te gaan. Op deze manier kon daadwerkelijk ondervonden worden waarvoor je naar kantoor wilde komen en wat van je werkzaamheden beter vanuit huis gedaan kon worden.

Helaas werden aan het begin van de zomer slechts drie weken de maatregelen voor werkgevers losgelaten. Te kort om experimenten uit te voeren én een situatie die extra opriep wat breed maatschappelijk werd en wordt gevoeld. Dat er een grens zit aan thuiswerken én dat met elkaar een pand delen ook nodig is om de geplande en de onverwachte ontmoeting te laten plaatsvinden. Dat in elkaars nabijheid werken ook helpt om elkaar sterker te maken, van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen. En tot slot, kwamen we op een punt dat je je afdeling of projectgroep voelde maar niet meer Cito. Dat gevoel van desintegratie speelt niet bij iedereen, maar zeker is dat het natuurlijk is om naar een plek toe te gaan om je met elkaar een organisatie te voelen.

Qua organisatie zijn we ook veranderd. Zoals door de wijzigingen in de facilitaire organisatie of bij Cito BV. We hebben hierbij gekozen voor een model dat toekomstgericht is. Binnen Cito BV betekende dit ook het uitbesteden van de logistieke activiteiten naar Hexspoor en het opzeggen van de huurovereenkomst aan de Simon Stevinweg. Nog ingrijpender is de kanteling die binnen Cito BV is ingezet. De driehoek klant-inhoud-IT is nog in ontwikkeling, maar zorgt voor productproposities die dichter aansluiten bij de klantbehoefte, naast de bekende K van kwaliteit.

2 Centrale Toetsen en Examens

Cito werkt in opdracht van de overheid aan centrale toetsen en examens. Die opdracht is vastgelegd in de Wet SLOA 2013 en wordt gefinancierd met een overheidsbijdrage. Als Cito staan we jaarlijks voor de taak centrale toetsen en examens te maken én te normeren. We voeren deze wettelijke opdracht uit vanuit Stichting Cito en – meer specifiek – onze divisie Centrale Toetsen en Examens (CTE).

2021 | Een bijzonder jaar

2021 was in vele alle opzichten een bijzonder jaar. Coronamaatregelen bleven van kracht, een avondklok werd ingesteld en scholen sloten hun deuren. Onderwijs werd weer op afstand gegeven en waar de ene leerling of student daar prima mee uit de voeten kon, was het voor anderen een uitdaging. Het was zeker ook een bijzonder toets- en examenjaar. Een jaar waarin we als divisie onze waarde, weerbaarheid en wendbaarheid tot in de finesses hebben aangesproken. Na een afgeslankt toets- en examenjaar in 2020 met alleen afnames van de mbo-examens kwam in 2021 alles in een stroomversnelling.

Het was lang spannend of de afnames van de centrale eindtoets in het primair onderwijs (PO) en de examens in het voortgezet onderwijs (VO) in 2021 wel doorgang konden vinden. Door het nog sterker dan voorheen positioneren van de eindtoets als instrument voor kansrijk adviseren, en door een pakket aan aanvullende maatregelen voor de examens voortgezet onderwijs is dit uiteindelijk gelukt. Naast de mbo-examens konden in 2021 dan toch de eindtoets en de examens voortgezet onderwijs weer afgenomen worden. Helaas gold dit niet voor de beroepsgerichte examens; daarvan was al in een vroeg stadium besloten dat die in 2021 niet door zouden gaan. Doordat de divisie Centrale Toetsen en Examens (CTE) de beroepsgerichte examens heeft uitgeleverd als schoolexamen is toch service aan het veld verleend. Dat hier in groten getale gebruik van gemaakt is, toont des te meer de waarde van deze examens aan.

In 2021 is ook duidelijk geworden dat we als divisie CTE waarde toevoegen. Dit jaar kwam onder andere in beeld dat leerlingen die het afgelopen schooljaar in groep 8 zaten, en in 2020 geen eindtoets hebben gedaan, een lager schooladvies kregen dan eerdere jaren. Door het ontbreken van het objectieve criterium voor doorverwijzing naar het vervolgonderwijs kregen leerlingen alleen het advies van de leerkracht. Ook konden de adviezen niet, na de toetsuitslag, naar boven worden bijgesteld. Het gevolg was onder advisering, met name bij kinderen met ouders met een lagere sociale status.

Alhoewel het een forse uitdaging was voor CTE om in sneltreinvaart extra eindexamens te produceren en uit te leveren om daarmee een extra afnameperiode in het voortgezet onderwijs mogelijk te maken, was het fijn dat de toetsen en examens weer doorgang vonden.

Leerlingen die in 2021 hun toets of examen aflegden hebben wel een andere voorbereiding gehad dan in eerdere jaren. De coronapandemie zorgde voor lockdowns, online onderwijs en quarantainesituaties. Onderzoek van onder andere CTE naar het vaardigheidsniveau van de eindexamenkandidaten toonde aan dat er, met uitzondering van Engels, sprake was van

dalingen in vaardigheid. Dat komt overeen met bevindingen in ander nationaal en internationaal onderzoek dat leerlingen door de schoolsluitingen een leerachterstand hebben opgelopen.

Ook in 2021 hebben we ingezet op het verder vergroten van de betrokkenheid van het onderwijsveld bij de totstandkoming van onze toetsen en examens. In mei 2021 zijn er diverse constructieforums ingericht waarin vakdocenten meedenken over de ontwikkeling van een examen of toets. Daarmee is de participatie van het onderwijsveld verder toegenomen. Op die manier brengen we kennis vanuit de organisatie ook meer naar het onderwijsveld en ontstaat er meer verbondenheid tussen onderwijsveld en de divisie CTE.

Een forse uitdaging, maar iedereen was blij dat de toetsen en examens weer doorgang vonden.

Vanuit de wettelijke taak was CTE ook gesprekspartner voor de toets- en examenketen. Zo is er via diverse kanalen meegedacht over het nieuwe stelsel voor doorstroomtoetsen in het primair onderwijs. Daarnaast hebben we actief input geleverd voor de scenario's voor de centrale examens in 2022 en zijn we betrokken bij de actualisatie van de kerndoelen en de examen-

programma's. We merken dat we steeds vaker worden gezien als kennispartner. Ook de komende jaren zullen we onze expertise en ervaring steeds meer naar voren brengen.

Tot slot, het onderwijs is voortdurend in beweging. Binnen CTE volgen we deze ontwikkelingen en bekijken we of dit moet leiden tot aanpassing en/of verbetering van onze meet-instrumenten. We zijn nieuwsgierig en denken graag mee. Bijvoorbeeld over het toetsen van nieuwe vakinhoud, vaardigheden en beoordelingsvormen. Daarom zijn er ook in 2021 onderzoeken en ontwikkelprojecten geïnitieerd. Daarover hebben we ook mogen publiceren in diverse vakbladen.

2022 | Wendbaarheid

Net als in 2021 heeft COVID-19 ook in 2022 invloed op onze wettelijke taken. In december heeft de minister bekendgemaakt dat er aanvullende maatregelen komen voor de centrale examens VO in 2022, waaronder een volwaardig extra tijdvak voor de zomer. CTE draagt hieraan bij door in korte tijd aanvullende werkzaamheden op te pakken, zoals de constructie van extra examens, ondersteuning in de organisatie van de extra tijdvakken en het uitwerken van scenario's voor de normering. Bij de mbo-examens gaan we door met het creëren van extra flexibiliteit door de verlengde afnameperiodes voort te zetten.

Begin 2022 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Doorstroomtoetsen PO. Deze nieuwe wet wordt per 1 januari 2023 van kracht en betekent voor CTE een uitbreiding van taken. Ofschoon de Centrale Eindtoets in 2023 gaat stoppen, zal er vanaf 1 januari 2023 ook

sprake zijn van een uitbreiding van taken. Dit betreft het adviseren over de toelating en normering van de doorstroomtoetsen en het geven van een kwaliteitsoordeel over instrumenten binnen een leerlingvolgsysteem. Daarnaast ligt er de opdracht voor het ontwikkelen van een overheidsdoorstroomtoets die vanaf de afname in 2024 wordt aangeboden naast toetsen van marktpartijen. 2022 zal in het teken staan van de voorbereiding op deze wijzigingen. Speciale aandacht ligt hierbij op het inrichten van de organisatie voor deze verschillende wettelijke taken.

2021 deed opnieuw een beroep op de wendbaarheid van CTE en we hebben laten zien wendbaar te zijn! Ook de komende jaren zal er wat van ons worden verwacht. In de ontwikkeling van toetsen en examens, maar zeker ook als kennispartner. Daarom blijven we werken aan een veranderende organisatie die flexibel in kan spelen op een veranderende omgeving en daarbij ook een proactieve rol op zich kan nemen in de toets- en examenketen.

CTE

Zacht zoemende campagne voor mbo

Veel was anders in de examentijd van 2021, maar niet voor het mbo. Daar liep de examencampagne zacht zoemend door. Onze uitgebreide ervaring met digitaal examineren in de sector betaalde zich uit. Doordat alle mbo-examens al digitaal waren, was een reguliere afname mogelijk. Wel kregen scholen ruimte via een verlengde afnameperiode. Een flexibiliteit die ons waardering opleverde van de MBO-raad. In 2021 bleek dat het mbo-examenstelsel staat als een huis. Zelfs in coronatijd. We haalden de afgesproken productietargets, ondanks dat we vanuit huis werkten. Ook het online vaststellen en normeren met commissies bleek geen enkel probleem!

Van eindtoets naar doorstroomtoets

Na een lange voorbereiding nam de Tweede Kamer op 14 september 2021 de wet doorstroomtoetsen aan. De wet neemt knelpunten weg in de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs, wat kansengelijkheid moet bevorderen. Zo komt er bijvoorbeeld één aanmeldmoment. Ook moeten leerkrachten het initiële schooladvies bij een hoger toetsadvies voortaan in beginsel naar boven bijstellen. De nieuwe wet gaat in op januari 2023, waarna de eerste doorstroomtoetsen in februari 2024 worden afgenomen.

Voor Stichting Cito betekent de wet doorstroomtoetsen een belangrijke wijziging in taken. Zo stopt de ontwikkeling en normering van de Centrale Eindtoets, omdat de Commissie voor Toetsen en Examens (CvTE) die toets niet langer aanbiedt. In plaats daarvan krijgen we de wettelijke taak om het CvTE te adviseren. Die gaat onder de nieuwe wet namelijk de kwaliteit van de doorstroomtoetsen en de bijbehorende normering bewaken. Ook bepaalt de nieuwe wet dat CvTE een kwaliteitsoordeel kan gaan geven over LVS-instrumenten en kleuterobservatie-instrumenten.

Nieuwe adviserende taak

In de aanloop naar invoering van de nieuwe wet, zijn onze medewerkers al begonnen met de voorbereidingen op de nieuwe adviserende taak. Als Stichting Cito gaan we CvTE adviseren aan de hand van kwaliteitseisen die opgenomen zijn in het beoordelingskader doorstroomtoetsen en beoordelingskader LVS-instrumenten. Deze beoordelingskaders zijn in opdracht van CvTE opgesteld door het Research Center voor Examinering en Certificering (RCEC). Afgelopen jaar hebben we ervaring opgedaan met deze beoordelingskaders en hebben we gekeken naar de bruikbaarheid ervan. Is helder wat er met de kwaliteitseis bedoeld wordt? Achten wij de kwaliteitseis noodzakelijk? Is de kwaliteitseis objectief te beoordelen? Door de beoordelingskaders toe te kunnen passen op instrumenten van private aanbieders die hier vrijwillig aan hebben meegewerkt, hebben wij ons goed kunnen voorbereiden op deze taak.

Doorstroomtoets van de overheid

Naast de wet is tijdens de stemming in de Tweede Kamer ook een amendement aangenomen. Dit amendement moet borgen dat ook de overheid, naast private aanbieders, een doorstroomtoets zal aanbieden. Daarbij is bepaald dat deze doorstroomtoets ontwikkeld gaat worden door Stichting Cito, en dat deze aan dezelfde kwaliteitseisen voor toelating en normering moet voldoen als de doorstroomtoetsen van private partijen. Om deze doorstroomtoets uit te kunnen gaan brengen, moeten we in relatief korte tijd een nieuwe infrastructuur opzetten. Daarvoor zijn we het afgelopen jaar gestart met het in kaart brengen van de benodigde ICT-architectuur.

Integer en transparant taken beleggen

In de nieuwe situatie krijgen we als Stichting Cito twee hele verschillende taken: we gaan CvTE adviseren over alle doorstroomtoetsen, en brengen zelf een doorstroomtoets uit. De uitvoering van deze taken zal integer en transparant belegd moeten worden in de organisatie. Inmiddels brengen we de structuur die hiervoor nodig is, in kaart.

CTE

Nieuwe ontwikkelingen

Het onderwijs is voortdurend in beweging. We zijn nieuwsgierig en denken graag mee. Bijvoorbeeld over het toetsen van nieuwe vakinhoud, vaardigheden en beoordelingsvormen. In 2021 hebben we 8 publicaties gedeeld met daarin handreikingen, concepttoetsen en onderzoeksresultaten. We vertrouwen erop dat ze bijdragen aan het gesprek over nieuwe vormen van toetsing en examinering.

handreikingen

concept-
toetsen

onderzoeks-
resultaten

8
publicaties

Nieuwe directeur

Na het vertrek van Anton Béguin in 2020 trad Hester van Twillert juli vorig jaar aan als nieuwe directeur CTE. Ze werd daarmee eindverantwoordelijk voor de uitvoering van Cito's wettelijke taak. Na een gedegen selectieprocedure werd Hester (toen nog directeur van examenbureau eX:plain) gezien als de beste kandidaat om CTE een nieuwe fase in te loodsen. En die fase wordt gekenmerkt door een veranderde omgeving, nieuwe eisen van de overheid, behoefte aan debat en een organisatie in een stroomversnelling. "We staan voor een grote veranderopgave", aldus Hester. "Eén waarin we meer productie moeten draaien en intensiever willen meedenken in de keten."

Meer info:
Raad van Bestuur
en directie
(cito.nl)

CTE

Verhoogde examenproductie

Na de grote teleurstelling van 2020 werd dit jaar voor CTE bijna weer een normaal examenjaar. Bijna, want nog steeds wierp de pandemie een schaduw over de centrale examens en de eindtoets. Dit keer door verlengde afnameperiodes, de duimregeling en een extra tijdvak. Vooral dat extra tijdvak had impact: de examenproductie moest omhoog. In totaal ontwikkelden we voor de afname in 2021 ruim 300 nieuwe centrale examens voor het vo en mbo, en de Centrale Eindtoets. Dat waren grotere aantallen dan anders. Aantallen die de normale reserve voor onvoorziene calamiteiten ver overstegen. Met kunst- en vliegwerk en een grote gezamenlijke inspanning klaarden we de klus. Mede daardoor konden alle leerlingen hun eindexamens maken, passend bij de omstandigheden van het tweede coronajaar.

> 300

nieuwe centrale examens

vo

mbo

Centrale Eindtoets

Sneeuwbaaleffect in expertiseontwikkeling

Ook in 2021 werkte divisie CTE met de ontwikkelagenda aan het vernieuwen van de centrale examens en toetsen. We deden dat samen met scholen, docenten en leerlingen. En dat was een stevige uitdaging naast de extra examens en toetsen die we in dit tweede coronajaar ook leverden. We deden onderzoek binnen de thema's flexibilisering, bredere scope van centrale toetsen en examens, beoordeling en docentparticipatie. Veel onderzoeken presenteerden we intern en we ontwikkelden er onze eigen deskundigheid mee. Ook extern deelden we onze nieuwe kennis en kunde op cito.nl en via LinkedIn. Het had een sneeuwbaaleffect in verdere expertiseontwikkeling tot gevolg. In 2022 verleggen we onze blik verder naar buiten.

Zie voor meer info:
[cito.nl/
centrale-examens-
expertise](https://cito.nl/centrale-examens-expertise)

” *Samen met onze stakeholders werken we aan het toetsen van nieuwe vakinhoud, vaardigheden en beoordelingsvormen, om zo bij te kunnen dragen aan het gesprek over nieuwe vormen van centrale toetsing en examinering.* ”

Centrale toetsen en examens in 2021

Nadat in 2020 de examens en de eindtoets niet doorgingen, zette het ministerie alles op alles om de examenafnames in 2021 wel door te laten gaan. Cito was nauw betrokken bij dit proces. Het gesprek over wat het beste pakket aan maatregelen was, werd sterk beïnvloed door soms forse regionale verschillen in coronabesmettingen. Vlak voor de kerst hakte de minister de knoop door en bepaalde dat er een extra afnameperiode kwam voor de centrale examens in het VO, en dat leerlingen een extra herkansing kregen. Daar kwam in februari de duimregeling nog bij. Voor de eindtoets en centrale examens in het mbo werd gekozen voor een reguliere afname, maar wel met een verlengde afnameperiode.

Centrale examens VO

Voor de extra afnameperiode voor het vo had grote invloed op Cito. Het betekende namelijk dat er een extra examen beschikbaar moest komen voor alle vakken! En ook al waren bij veel vakken de examens van 2020 nog bruikbaar, voor enkele vakken bood dit geen soelaas bijvoorbeeld door de introductie van een nieuwe syllabus of examenprogramma.

In 2021 mochten leerlingen ook kiezen of ze hun eerste examen in mei of in juni deden. Uiteindelijk bleek dat vrijwel iedereen zijn eerste poging in mei plande. De wil om op tijd klaar te zijn, won het van de tijd nemen om nog extra te studeren. Leerlingen die wel in juni voor het eerst examen deden, bleken achteraf gezien minder vaardig.

Voor leerlingen in het vmbo bb en kb verliepen de digitale examens vrijwel zoals normaal. De flexibele vorm van examineren bleek prima bestand tegen de nieuwe omstandigheden. De beroepsgerichte examens werden in 2021 niet als centraal examen afgenomen. Wel werden de scholen verblijd met de examens die al klaar stonden. Deze konden ze inzetten in de afronding van het beroepsgerichte profielvak binnen het schoolexamen.

Eindtoets en centrale examens mbo

De afname van de digitale versie van de eindtoets (ACET) en de centrale examens in het mbo ondervond weinig hinder van de coronaomstandigheden. Het flexibele afname-moment en de digitale afname waren daarvoor bepalend. De ACET was in 2021 goed voor ruim een kwart van het totaal aantal afnames. Bij de afnames van de papieren versie van de eindtoets (PCET) kon gebruik gemaakt worden van een verlengde afnameperiode of de inzet van een calamiteitenversie op een later moment.

In het mbo werden de gebruikelijke zevenwekelijkse afnameperioden voor Nederlands 2F en 3F en Engels B1 met enkele weken uitgebreid. Door de anderhalve meter-maatregel was er namelijk minder capaciteit in de examenlokalen. Voor het examen Engels B2 bleef de tweewekelijkse afnameperiode gehandhaafd. Deze bleek voldoende ruimte te geven.

Opdracht voor achterstandenonderzoek examens

In 2021 gaf het Ministerie van OCW ons (via CvTE) officieel de opdracht om de eindexamenresultaten te analyseren en een 'vaardigheidsonderzoek' te doen. Na een jaar met alleen schoolexamens en hoge slagingspercentages (2020), was het afgelopen jaar een regulier examenjaar mét centrale examens. Ook de slagingspercentages weken niet bijzonder af van reguliere jaren. Toch was OCW gespist op mogelijke leerachterstanden. We voerden het onderzoek uit samen met divisie OK&I. Wat bleek was dat leerlingen als gevolg van corona inderdaad leerachterstanden hadden opgelopen, maar dat deze achterstanden niet spectaculair waren. Voor ons was de onderzoeksopdracht een bewijs dat we als Stichting Cito gezien worden als dé expert voor dit type onderzoek.

Participatie vakdocenten gegroeid

De beste centrale toetsen en examens maak je samen met de onderwijspraktijk. Daarom steken we jaarlijks veel energie in (het vergroten van) docentparticipatie. Bekend zijn inmiddels de constructiegroepen en de vakdocenten die daarin samenwerken aan vragen en examens. In 2021 waren zo 461 vakdocenten betrokken in 107 examenconstructiegroepen. Nog eens 800 docenten werkten mee als screener, standaardsetter, pretestdocent en posttestdocent. Nieuw in 2021 waren de constructieforums, waarvan we er 11 oprichtten. Vakdocenten dachten er mee over bronmateriaal, brachten (ideeën voor) examenvragen in of screenden werk van een constructiegroep. De docentparticipatie groeide daardoor in één keer met 10 tot 15%. Op vakniveau was dit percentage soms zelfs nog hoger en verdubbelde het aantal docenten. Iets om trots op te zijn!

Nieuw:
11 constructie-
forums

10-15%
docentparticipatie

Cspe's als schoolexamen

Zoals elk jaar maakten we ook in 2021 de opgaven voor de beroepsgerichte profielvakexamens (vmbo). Alleen: ze konden niet afgenomen worden als centraal examen. Daarmee verviel voor scholen de eindtoetsing op belangrijke delen van het curriculum. Als extra ondersteuning in lastige examentijden leverden we de cspe's daarom uit aan scholen, zodat ze konden worden ingezet als schoolexamen. Deze onverwachte operatie verliep soepel. Van deze service werd veel gebruik gemaakt. Docenten gaven bijvoorbeeld aan dat ze hun leerlingen zo de kans wilden geven hun opleiding goed af te sluiten in plaats van met een soort tweederangs examen.

Eindtoets: een waardevol instrument

In april 2021 concludeerde het CBS dat groep 8-leerlingen in 2020 met een lager definitief schooladvies waren ingestroomd in het voortgezet onderwijs. De reden: "Door het vervallen van de eindtoets vanwege de coronacrisis kon het schooladvies niet naar boven bijgesteld worden. Vooral meisjes en leerlingen uit lagere sociaaleconomische klassen kregen te maken met een lager eindadvies". Het onderzoek was een steun in de rug voor het afnemen van een eindtoets. Daarom waren we oprecht blij dat de Centrale Eindtoets in 2021 wél weer afgenomen kon worden. Ondanks dat de eindtoetsscore nooit allesbepalend mag zijn, blijkt dat zónder toets behoorlijk wat brugklasleerlingen onder hun niveau starten met hun vervolgopleiding.

3 Divisie Onderzoek, Kennis & Innovatie

Voor de divisie Onderzoek, Kennis & Innovatie (OK&I) | Stichting Cito was 2021 het tweede jaar in de nieuwe structuur. We voelden ons daardoor comfortabeler, zelfs in het werken op afstand. We raakten vertrouwd met nieuwe rollen, andere taken, veranderde werkwijzen. Daardoor konden we gericht werken aan het realiseren van onze ambities. Of dat nu nieuwe onderzoeksopdrachten waren, een stevige profilering naar buiten, resultaatgericht werken in projecten, of het uitbrengen van een nieuw meerjarenbeleidsplan. Het maakte 2021 tot een jaar waarop we tevreden terugkijken.

2021 | Leervertraging als complex vraagstuk

In 2021 werd een urgent probleem in het onderwijs een complex vraagstuk voor OK&I. Er was breed behoefte aan inzicht in de impact van schoolsluitingen, klassenquarantaines en onderwijs op afstand. Onze onderzoekers bogen zich over de vraag hoe je leervertraging in beeld kunt brengen. Want kan dit überhaupt? Welke aspecten moet je dan analyseren? En welke data heb je daarvoor nodig? De vraag was allesbehalve eenvoudig te beantwoorden. Het leidde tot interessante (advies)gesprekken, die soms resulteerden in opdrachten voor onderzoek. Of we besloten om onderzoek te doen op eigen initiatief, zoals voor het primair onderwijs.

Psychometrisch waren de leervertragingsonderzoeken een uitdaging. Want op basis van welke data konden we gefundeerde uitspraken doen? Volledig gestandaardiseerde toetsresultaten ontbraken vanwege het vervallen van de centrale examens en de centrale eindtoets in 2020. En zo waren onze onderzoekers aangewezen op tussentijdse metingen met voldoende leerlingaantallen. Voor het primair onderwijs bleek het Cito Leerlingvolgsysteem een mooie, werkbare databron. Met onderzoek dat we op basis hiervan deden, haalden we het NOS Journaal. In het voortgezet onderwijs konden we voor de onderbouw werken met gegevens uit het Cito Volgsysteem VO (CVVO).

Voor de onderzoeken naar leervertraging maakten we in 2021 graag tijd vrij. Datzelfde deden we voor onderzoek rondom de Schoolscan NPO (Nationaal Programma Onderwijs) en de slaag- en zakregeling. We zien het als onze taak om dergelijke maatschappelijk urgente vraagstukken op te pakken. En beschouwen het als een kans om ook hier onze toegevoegde waarde voor het onderwijs te laten zien.

2021 | Meer bereik, meer opdrachten

Dat we voor coronagerelateerde onderzoeken in 2021 soms letterlijk ander werk opzij schoven, betekent niet dat dit andere werk ook stopte. Dit alles kwam bovenop het werk dat er al lag. Bijvoorbeeld om stappen te zetten in het creëren van meer bereik. Voor OK&I als kennisexpert, voor onze onderzoeken, voor onze prototypes. We werkten hier het afgelopen jaar vanuit alle teams aan en zetten diverse mooie stappen. Zo postten we meer en beter gelezen berichten op social media, scherpten we onze divisiecommunicatie aan met project-, thema- en teampagina's op cito.nl, organiseerden we workshops rondom LinkedIn en waren we als spreker nationaal en internationaal actief. Dit zorgde onder meer voor nieuwe contacten met externe partijen in het onderwijsveld, waardoor we in 2021 vaker konden meedenken over onderwijsinnovaties.

Voor het team Psychometrisch Onderzoek en Dienstverlening (POD) betekende dit bijvoorbeeld nieuwe betaalde opdrachten via het psychometrisch loket (zoals voor de Vlaamse overheid). Team Prototypes slaagde er – ondanks de coronaperikelen – in om met meer scholen samen te werken aan nieuwe tools voor in de klas. Een speciale gastles over innoveren werd ontwikkeld, als concept, om in contact te komen met nieuwe potentiële testscholen. Team Onderwijskundig

Wij vergroten de kennis over toetsen, zodat de waarde en toepasbaarheid ervan toenemen.

Onderzoek deed mee in meerdere grote onderzoeksconsortia (in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda en het Groeifonds Open Leermiddelen), startte een samenwerking met de Open Universiteit, en haalde samen met wetenschappelijke partners nieuwe onderzoeksprojecten (zoals het project Spraaktechnologie en learning analytics voor leesonderwijs op maat). We kunnen concluderen dat onze werkzaamheden zich het afgelopen jaar hebben verbreed. Zichtbaar werd dat we ons niet meer alleen richten op het domein van toetsing, maar ook op het domein waar leermiddelen en toetsen elkaar raken.

2021 | Denken over de toekomst

Intern vroegen in 2021 IT-ontwikkelingen om aandacht. En niet alleen vanwege de IT-opgave zoals die voor heel Cito gold. Binnen OK&I dachten we concreet na over maatregelen om ons softwarelandschap te vernieuwen en stabiliseren, passend bij nieuwe technologieën en mogelijkheden. Niet alleen om ons werk van vandaag en morgen te blijven doen, maar ook om kansen te creëren voor overmorgen.

Ook op een ander vlak waren we toekomstgericht bezig. De totstandkoming van ons nieuwe meerjarenbeleidsplan was een groot toekomstgericht project waarin we met scholen, stakeholders en collega's een grote gezamenlijke inspanning leverden. Deze ideeënvorming over de jaren 2022-2025 kwam bovenop het werk dat nodig was om de laatste projecten van ons eerste meerjarenbeleidsplan af te sluiten.

In onze nieuwe toekomstvisie investeerden we veel tijd en energie. Vanuit het oogpunt dat we het goede willen doen voor het onderwijs en onze bijdrage willen leveren waar die het meest krachtig en relevant is, dachten we na over trends, innovatiethema's en de eerste concrete projecten. Met de oplevering van het nieuwe plan sloten we 2021 met trots – en een beetje in feeststemming – af.

2022 | Op weg naar een KennisHub

Ons nieuwe meerjarenbeleidsplan bruist van de ambitie. Duidelijk is dat we voor onze divisie inzetten op groei: in medewerkers én in omzet. Met het aantrekken van nieuwe OK&I-collega's startten we in de tweede helft van 2021, zodat we in 2022 met meer armslag en kracht kunnen focussen op bestaande en nieuwe taken. Uiteraard komen extra handen van pas bij het uitvoeren van ons groeiende aantal werkprogramma's (nu circa 25 tot 30 per jaar). Maar we zien ook een groeiende vraag naar OK&I-expertise vanuit marktpartijen én vanuit de Cito-divisies CTE en Cito BV. Daar komt dan onze nieuwe overheidstaak in het kader van de doorstroomtoets nog bij. Als OK&I gaan we daar via Stichting Cito Control een controlerende rol vervullen op de normering en toelating van toetsen. Op de transparante scheiding van medewerkers en processen die daarvoor nodig is, bereiden we ons inmiddels voor.

Het zal duidelijk zijn: 2022 wordt voor OK&I een druk en vol jaar, met nieuwe taken, nieuwe projecten, nieuwe samenwerkingen en nieuwe medewerkers. We gaan ervan uit dat we met al het werk dat we het komende jaar verrichten, bijdragen aan onze ultieme ambitie: uitgroeien tot dé KennisHub op het gebied van onderwijskundig meten en psychometrie in Nederland. Het is dat doel dat we in ons meerjarenbeleidsplan 2022-2025 centraal stellen en waar we met elkaar de schouders onder zetten.

OK&I

OK&I onderzoekt leervertraging

In het tweede coronajaar ontstond maatschappelijk behoefte aan inzicht in de leervertraging van leerlingen. Voor zowel het basisonderwijs als voortgezet onderwijs analyseerden OK&I-onderzoekers de impact van corona. Welke invloed hadden schoolsluitingen en periodes van onderwijs op afstand eigenlijk? Soms deden we het onderzoek op eigen initiatief, soms werkten we in opdracht. Zo vonden we bijvoorbeeld in het voortgezet onderwijs dat er in het vmbo en havo vaker indicaties waren van corona-gerelateerde leerachterstanden dan in het vwo.

En dat PO-leerlingen hun leervertraging na de tweede lockdown grotendeels konden inlopen. Met dat laatste onderzoek haalden we zelfs het NOS Journaal. Alle resultaten van onze corona-onderzoeken vind je hier: [Impact van corona \(cito.nl\)](https://www.cito.nl).

Normeren in ongekende tijden

Na een jaar zonder gingen in 2021 de eindtoetsen en centrale eindexamens wel door. Mèt leerlingen die vanwege corona minder onderwijstijd hadden gehad. En mèt de algemene verwachting dat een (mogelijke) leervertraging invloed had op de toets- en examenresultaten. In 2021 bleek de normering van centrale toetsen en examens daarom een zware kluit voor de wetenschappelijk onderzoekers van OK&I-team psychometrisch onderzoek en dienstverlening (POD).

Hoe kun je normeren in een jaar waarin vergelijking met voorgaande jaren lastig of zelfs onmogelijk is? Hoe houd je rekening met leervertragingen? Wat moet je doen om überhaupt te kunnen normeren voor eerlijke schooladviezen (PO) en examencijfers (VO)? Normeer je relatief? Handhaaf je de lat? Het waren deze vragen die onze onderzoekers bezighielden.

Stichting Cito Control

In het primair onderwijs zorgt de Expertgroep PO voor afstemming tussen de normeringen van de diverse eindtoetsen. In het lastige normeringsjaar 2021 vroeg OCW ons om de conclusies van de Expertgroep extra te checken. Dat deden we via Stichting Cito Control met een speciaal team van onderzoekers. De overheidsopdracht vereiste een behoorlijke inspanning. Diverse extra berekeningen waren nodig, onder meer om leerachterstanden in kaart te brengen. Ook waren we veel tijd kwijt aan controles van de normering van de referentieniveaus.

Centrale Eindtoets

In 2021 ging – zoals gewoonlijk – een POD-team ook aan de slag met de normering van de Centrale Eindtoets. Omdat pas in de campagne beslist zou worden over de normeringswijze en aanpassingen voor leervertragingen, betekende dit veel dubbele berekeningen en controles. Het grote vraagstuk voor de Centrale Eindtoets betrof de grensscores op de standaard-scoreschaal. Want waar moesten die grenzen in 2021 liggen? Bij de gehanteerde (relatieve) normering werd de landelijke verdeling van 2019 (plus wat marge) het uitgangspunt. De grenzen op de standaardscore werden vervolgens aangepast op basis van de richtpercentages van de Expertgroep. Maar alleen als dit in het voordeel van de leerling was. Het leidde voor 13% van de CET-leerlingen tot een hoger toetsadvies dan ze op basis van de absolute grenzen van 2019 gekregen zouden hebben.

Centrale examens

Voor de centrale examens in het voortgezet onderwijs was van meet af aan duidelijk dat het technisch onmogelijk zou worden om in het examenjaar 2021 op reguliere wijze te normeren. Daarvoor waren de omstandigheden – ook vanwege de extra termijn en herkansingsmogelijkheden – té verschillend. Voor onze onderzoekers betekende dit een hersenkraker. Omdat beproefde normeringsmodellen niet zouden werken, moesten ze worden losgelaten of aangepast. Ook werd een nieuw extra model voor docentoordelen toegevoegd. Al deze modellen gaten we in een beslisboom-algoritme om te ondersteunen bij het technische normeringsadvies. In aanloop naar de campagne betekende dit veel werk. Ook omdat één en ander geautomatiseerd moest worden. In de campagne zelf bleek de nieuwe normeringswijze goed bruikbaar, al bleef het een klus om meer dan 200 normeringsbestanden foutloos op te leveren.

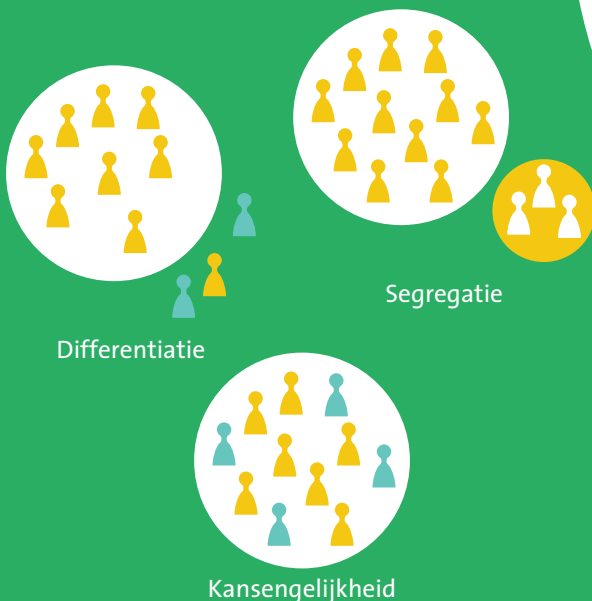
Mooie opdracht voor TIMMS

In 2021 kregen we van IEA een mooie opdracht voor TIMMS, het internationale landenvergelijkingsonderzoek voor wiskunde- en wetenschapsonderwijs. Met de opkomst van het digitaal toetsen, rezen er echter vragen over de inzet van technology-enhanced items (TEI's). Want: de voordelen van deze TEI's zijn groot. Ze kunnen de meting meer valide maken én ze leveren extra gegevens op. Maar wegen die voordelen op tegen de potentiële nadelen? Het is namelijk nog helemaal niet duidelijk of de informatie die deze items oplevert, vergelijkbaar is tussen landen. IEA vroeg ons dat te onderzoeken voor TIMSS.

Het doel is een algemeen kader met specifieke richtlijnen voor digitale afnames. De richtlijnen moeten duidelijk maken welk type TEI's psychometrisch gezond functioneren en onder welke omstandigheden.

Wat een kans

De eerste podcastreeks van Cito verscheen in 2021. Het thema: kansengelijkheid. In een serie van zes organiseerden we themagesprekken tussen onderwijzers en wetenschappers. Dat resulteerde in afleveringen over: de overgang van PO naar VO, differentiatie, segregatie, landelijke gebieden en interventies. De podcasts kenden ruim 1.300 luisteraars. Dat overtrof onze verwachtingen. Meer info: [Kansengelijkheid \(cito.nl\)](https://www.cito.nl/kansengelijkheid)

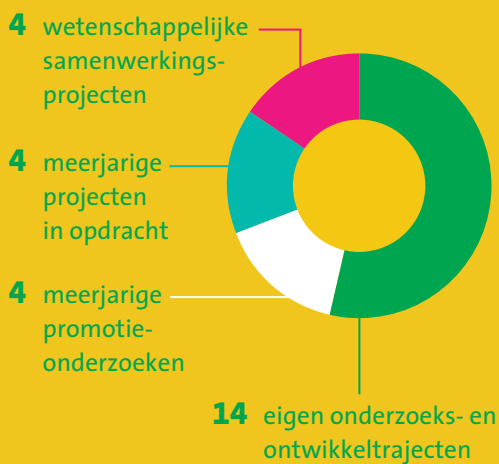
Adviesopdrachten psychometrie

Steeds vaker voeren we vanuit ons team Psychometrisch Onderzoek en Dienstverlening projecten uit in opdracht. Het gaat daarbij om (inter) nationale opdrachten op het gebied van beleidsonderzoek, periodieke peilingen, internationale vergelijkingsstudies, psychometrisch onderzoek en centrale toetsen. In 2021 voerden we 11 opdrachten uit via ons Psychometrisch Loket.

Druk met onderzoeken en prototypes

In 2021 werkten onze onderwijskundig onderzoekers en prototypeontwikkelaars aan 26 verschillende projecten. Al deze projecten pasten in ons werkprogramma voor 2021 (onderdeel van het OK&I-meerjarenbeleidsplan 2018 – 2021). We innoveerden via: 14 eigen onderzoeks- en ontwikkeltrajecten, 4 meerjarige promotie-onderzoeken, 4 meerjarige projecten in opdracht en 4 wetenschappelijke samenwerkingsprojecten.

Naar een nieuw meerjarenbeleidsplan

Vier jaar geleden kwam OK&I als nieuwe divisie binnen Cito naar buiten met het meerjarenbeleidsplan 2018 – 2021. In dat plan gaven we richting aan dromen die we wilden verwezenlijken voor het onderwijs. We presenteerden ambities en resultaatgebieden en beschreven de projecten die we gingen oppakken op het gebied van onderzoek, prototypes en kennisdeling. In 2021 rondden we deze eerste beleidsperiode af door een strik te doen om een flink aantal projecten. In 2021 startten we bovendien met de voorbereidingen voor ons tweede meerjarenbeleidsplan 2022 – 2025. Dat werd een traject waarin we intensief optrokken met heel veel verschillende gespreks- en inspiratiepartners uit de onderwijspraktijk.

Al vroeg in het jaar startten de teams Onderwijskundig Onderzoek en Prototypes het traject op dat moest leiden tot een nieuw meerjarenbeleidsplan. Startpunt daarbij was het in kaart brengen van relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen in het onderwijs. We maakten ons op om binnen en buiten Cito input op te halen. De belangstelling was overweldigend. Honderden leraren en andere stakeholders dachten met ons mee, beantwoordden een enquête of maakten tijd vrij om met ons te praten, sparren en filosoferen.

De trends die we op basis van alle input konden destilleren, vormden de voedingsbodem voor nieuwe innovatiethema's. Vier thema's die onze projecten voor de komende vier jaar stroomlijnen. Vier thema's die aangaven waar wij vinden dat onze waarde voor het onderwijs zit. Namelijk: de waarde van data, ruimte voor ieders talent, vaardigheden voor een nieuwe wereld en de klas van morgen.

Ook deze innovatiethema's checkten we bij onze stakeholders. Spraken ze aan? Waren ze herkenbaar? Zagen ze mogelijkheden tot samenwerking? Want de thema's bepalen niet alleen onze richting, ze bepalen ook concreet onze werkprogramma's. In 2021 leidde dat tot een mooi programma voor 2022 met concrete onderzoeks- en ontwikkeltrajecten, passend bij de vier thema's.

Eind 2021 kon het nieuwe meerjarenbeleidsplan naar de drukker. Het plan kreeg het motto mee 'denk vrijer, kijk breder'. Daarmee benadrukken we bij OK&I juist vanuit dit motto te willen kijken naar het onderwijs, de maatschappij, ons vakgebied. Omdat we zo opener onze rol kunnen pakken op vlakken waar we écht waarde kunnen toevoegen.

We zijn trots op het programma zoals we dat met hulp van veel OK&I-medewerkers, Cito-collega's, leraren en partijen in het onderwijsveld hebben kunnen maken. Er zit veel tijd en aandacht in. Veel energie en authenticiteit ook, zoals de prachtige thema-illustraties die HKU-studenten en basisschoolleerlingen voor ons maakten, laten zien. Meer weten? Lees hier over de totstandkoming van ons nieuwe meerjarenbeleidsplan: Meerjarenbeleidsplan (cito.nl).

Vlaanderen vraagt advies

Via het Psychometrisch Loket van team Psychometrisch Onderzoek en Dienstverlening kwam in 2021 een interessante internationale opdracht binnen. De Vlaamse overheid wil in 2023 namelijk starten met het afnemen van centrale toetsen. Jaarlijks moeten zo'n 300.000 leerlingen uit vier verschillende leerjaren deze toetsen gaan maken. Onze psychometrici kregen de vraag een haalbaarheidsstudie uit te voeren. We onderzochten welke pedagogische-psychometrische aspecten nodig zijn om in Vlaanderen centrale toetsen vorm te geven.

Het onderzoeksrapport verscheen in mei 2021. Zie: [Centrale toetsen voor Vlaanderen \(cito.nl\)](#)

„ Draagvlak is essentieel bij de invoering van centrale toetsen. Daarom is het heel zinvol om dit samen met het onderwijs te doen. „

Onderzoeker Bas Hemker

Ruimte voor stagiairs en promovendi

Jonge onderzoekers en ontwikkelaars geven we bij OK&I graag een kans. Ondanks dat we in 2021 grotendeels vanuit huis werkten, waren er flink wat stagiairs en promovendi bij ons aan de slag.

Team Psychometrisch Onderzoek en Dienstverlening

Team Onderwijskundig Onderzoek

Team Prototypes

 = stagiair = promovendus

Cijfers, cijfers, cijfers

Meer dan 150 toetsen en toetscijfers per jaar: het is voor veel VO-leerlingen de realiteit. Maar is die hoeveelheid toetsen nodig? Hoe worden die toetsen becijferd? Is er een alternatief? In 2021 deden onze onderwijskundig onderzoekers een veldverkenning. We wilden meer inzicht in de toetspraktijk en zochten uit hoe docenten denken over toetsing en hoe ze toetsen maken. De uitgebreide enquête (uitgezet via social media en cito.nl) werd door 181 docenten ingevuld. Wat bleek is dat docenten kritisch staan tegenover toetsen, maar er ook de meerwaarde van inzien. Voer voor discussie dus én voor verder onderzoek.

Meer info:
Cijfers, cijfers, cijfers
(cito.nl)

“ Het merendeel van de docenten geeft aan dat het geven van cijfers leerlingen motiveert (80%) en dat cijfers helpen bij het nemen van beslissingen (92%).

”

OK&I

20.000 leerlingen vinden Examenkompas

Een nieuwe webapplicatie die in 2021 in de smaak viel, was Examenkompas. OK&I ontwikkelde het instrument voor alle eindexamenleerlingen in een coronajaar waarin de centrale examens wél doorgingen. Met Examenkompas leverden wij onze bijdrage aan de Kennisnet-website lerenvoorhetexamen.nl. Het mooie van Examenkompas is dat de tool leerlingen helpt gericht te leren voor hun examens. Daarvoor vullen ze de scores op een oud examen in, waarna Examenkompas feedback geeft: welke domeinen beheersen ze al, waar moeten ze nog aan werken. Ruim 20.000 unieke bezoekers wisten de tool te vinden. Daarvan vulden ruim 3.500 leerlingen de webapplicatie volledig in.

Vanwege dit succes wordt Examenkompas in 2022 aangevuld met nieuwe, extra vakken.

Meer informatie:
Examenkompas
(cito.nl)

“ *Het mooiste van Examenkompas is dat het initiatief en de verantwoordelijkheid bij de leerling zelf liggen* ”

Ontwikkelaar Eva de Schipper

(Inter)nationale webinars over toetsinnovatie

De onderzoekers en ontwikkelaars van OK&I deden het hele jaar door actief aan kennisdeling. Bijvoorbeeld door te spreken op (inter)nationale congressen, bij webinars en andere sessies. Zo waren in 2021 medewerkers van team Prototypes regelmatig ons gezicht naar buiten. Ze gaven gastcolleges op scholen (over toetsinnovatie) en presenteerden meermaals bij het internationale FLIP+ event (over 'Item Library Platform Development' en 'Playful and meaningful assessment'). Ook spraken ze op webinars, zoals voor toetsdeskundigen uit Kazachstan ('Educational measurement of non-cognitive skills') en voor het HO Kennisplatform ('Extra data, extra informatie'). Met bijdragen als deze onderstrepen we in het wetenschappelijke en onderwijsveld onze expertise over onderwijskundig meten.

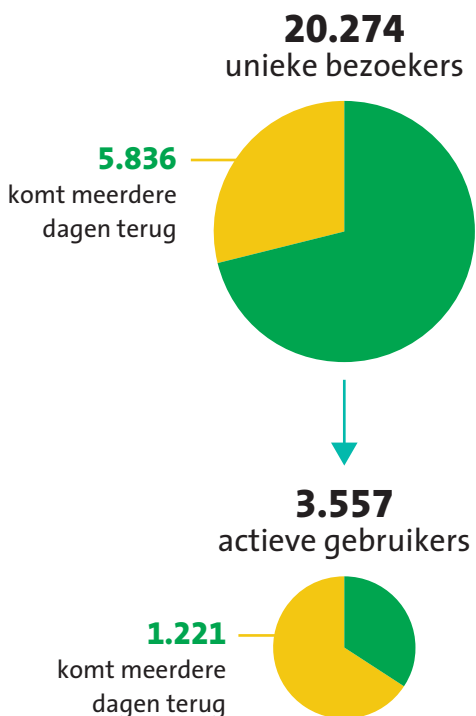
Wetenschappelijke samenwerking met OU

Met steeds meer universiteiten sluit OK&I structurele wetenschappelijke samenwerkingsverbanden. In maart 2021 kwam daar de Open Universiteit (OU) bij. Nieuwe kennis opbouwen en delen, daar gaat het om in zo'n samenwerkingsovereenkomst. Bij Cito en de OU is die onderzoeksambitie gericht op taakontwerp in leer- en assessmentcontexten. Daarbij brengt de OU expertise in over het beïnvloeden van leerprocessen, en staan wij voor het valide toetsontwerp. In 2021 startte de samenwerking met een onderzoek rondom beeldschermtoetsen. Met eyetracking onderzochten we hoe leerlingen omgaan met toetsen waarin multimedia zijn verwerkt.

Meer informatie: [Open Universiteit \(cito.nl\)](https://openuniversiteit.nl)

OK&I-tool helpt eindexamenleerlingen

De webapplicatie Examenkompas (van OK&I-team Prototypes) kende in 2021 een flitsende start. Maar liefst 20.274 unieke bezoekers. Daarvan kwamen er 5.836 op meerdere dagen terug. Actieve gebruikers (leerlingen die ook écht scores van oude examens invulden voor feedback) waren er 3.557 leerlingen. Daarvan kwamen er 2.336 op meerdere dagen terug.

Meer nieuws, meer posts

Een sterkere focus op kennisdeling. Gericht zorgen voor meer bereik. In 2021 was OK&I behoorlijk actief op social media, vooral op LinkedIn. Buiten de werkgerelateerde berichten die OK&I-medewerkers plaatsten op hun persoonlijke account, werden via het Cito-account 61 berichten gepost. Top vijf van meest gelikete berichten:

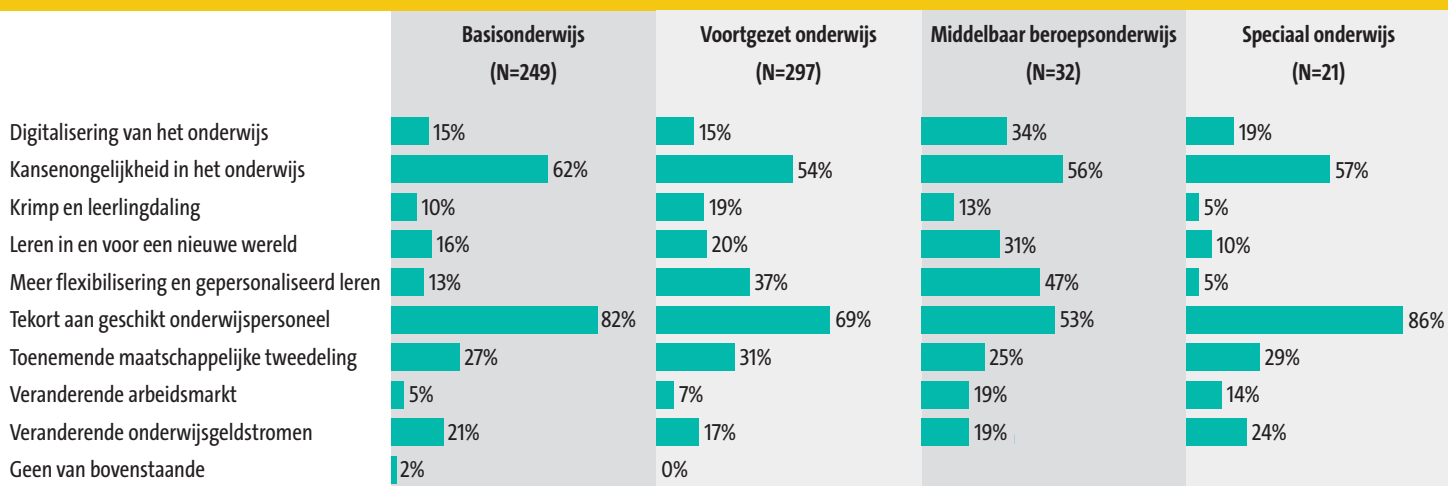
- Cijfers, cijfers, cijfers. Bericht over het interview met onze onderzoekers in het vakblad voor het voortgezet onderwijs van Van Twaalf tot Achttien | 86 likes.
- Wat een kans. Bericht over streamen eerste aflevering van onze podcastreeks over gelijke kansen | 66 likes.
- Sortboard. Bericht over prototype Sortboard en de feedback op een test onder 223 leerlingen | 48 likes.
- Staat van het Onderwijs. Bericht over ons onderzoek naar de impact van corona op de startvaardigheden van brugklassers | 43 likes.
- Examenkompas. Bericht over de nieuwe webapplicatie voor examenleerlingen in de aanloop naar de centrale examens | 43 likes.

Leraren geven input voor nieuw meerjarenbeleidsplan

Voor ons nieuwe meerjarenbeleidsplan deden we uitgebreid onderzoek naar maatschappelijke trends en ontwikkelingen in het onderzoek. Via de app TeacherTapp zetten we bijvoorbeeld vragen uit onder docenten. Maar liefst 632 leraren gaven feedback.

Wat vind je de belangrijkste onderwijsvraagstukken of kwesties van dit moment?

Teacher Tapp NL - vraag beantwoord door 632 leraren op 20-06-2021

4 Mensen

Met het op afstand werken én de wendbaarheid die van buiten aan Cito gevraagd werd, is de organisatie ook gestretcht in 2021. En stretchen, veranderen en aanpassen kost ons als mensen energie. Het Periodiek Medisch Onderzoek (PMO) dat we medio 2021 uitvoerden gaf een indruk van hoe het met ons gaat, zowel fysiek als mentaal.

Dit onderzoek verving het medewerkersonderzoek (MO) dat we voorheen iedere twee jaar uitvoerden. Het grote verschil tussen het MO en PMO is dat in dit nieuwe onderzoek veel meer dan voorheen gekeken wordt naar individuele vitaliteit. Dit is gedaan met behulp van een wetenschappelijk onderbouwde digitale vragenlijst. We kregen op deze manier meer inzicht in de aanwezige persoonlijke gezondheidsrisico's. Tevens werd medewerkers de mogelijkheid geboden om persoonlijk geadviseerd te worden op het vlak van leefstijl, voeding, bewegingsactiviteiten, (mentale) fitheid en gezondheid.

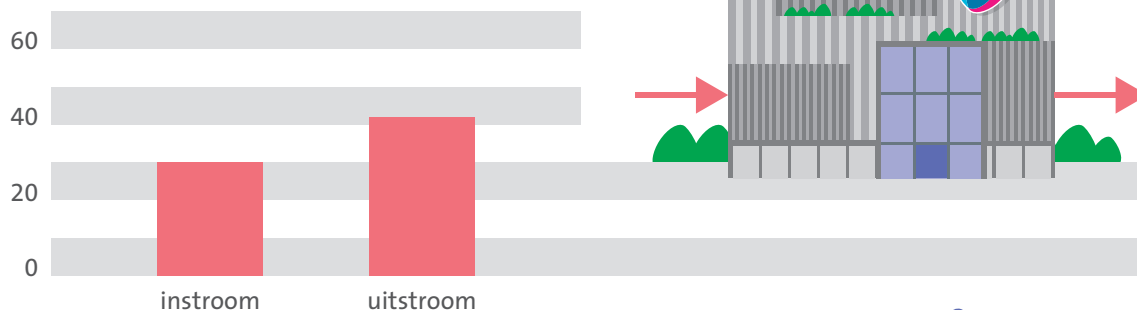
Uit de uitkomsten van het onderzoek bleek dat het aardig goed gaat. We zijn tevreden met de mate van regie op het eigen werk, we scoren erg goed op sociale veiligheid en eten gezond. Toch zijn er aandachtspunten, zoals de werkdruk die wordt ervaren. We herstellen niet goed genoeg van inspanningen op het werk of werkdruk en daarbij zijn er relatief veel collega's met pijnklachten. Deze inzichten geven ons een goed idee hoe we onze vitaliteit persoonlijk en organisatorisch kunnen verbeteren.

Het langdurig thuiswerken (met alle verschillende individuele gevolgen) blijkt een factor van betekenis voor de mate van onze vitaliteit. Het is ons dit jaar heel duidelijk geworden dat er een grens is aan thuiswerken. Dat het elkaar onverwachts ontmoeten energie geeft. Dat in elkaars nabijheid werken ook helpt om elkaar sterker te maken, van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen. En dat het belangrijk is om, door aanwezigheid in ons pand, op een ontmoetingsplek, het gevoel te laten ontstaan dat we ons Cito blijven voelen. Samenwerken aan de maatschappelijke missie van Cito. Daarnaast is het ook heel duidelijk geworden dat thuiswerken voordelen biedt. Ruimte biedt om ongestoord te werken en vaak tijdswinst oplevert. Het experimenteren met hybride werken hebben we niet gedaan in een van tevoren bedachte experimentele setting.

En toch hebben we ons zonder officiële experimentele setting wel een realistisch beeld kunnen vormen van het toekomstige hybride werken. Vooral doordat iedereen voor zichzelf experimenteerde. Niet alleen bij Cito, maar in heel Nederland. Dat heeft er toe geleid dat we een gedragsmatig kader hebben uitgewerkt, waarin staat hoe onze manieren zijn rondom het toekomstige hybride werken. En alle regelgeving is aangepast aan een hybride werkvorm. Zoals regelgeving rondom woon-werkverkeer of parkeren. In dit kader sloten we ook een collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) waarin we naast afspraken over loonsverhoging vooral afspraken maakten die aansluiten bij hybride werken. We spraken een thuiswerkvergoeding af en een thuiswerkplekbudget. Met dit budget kan ieder van ons de werkplek thuis arbotechnisch verbeteren.

HRM cijfers Stichting Cito 2021

Instroom en uitstroom

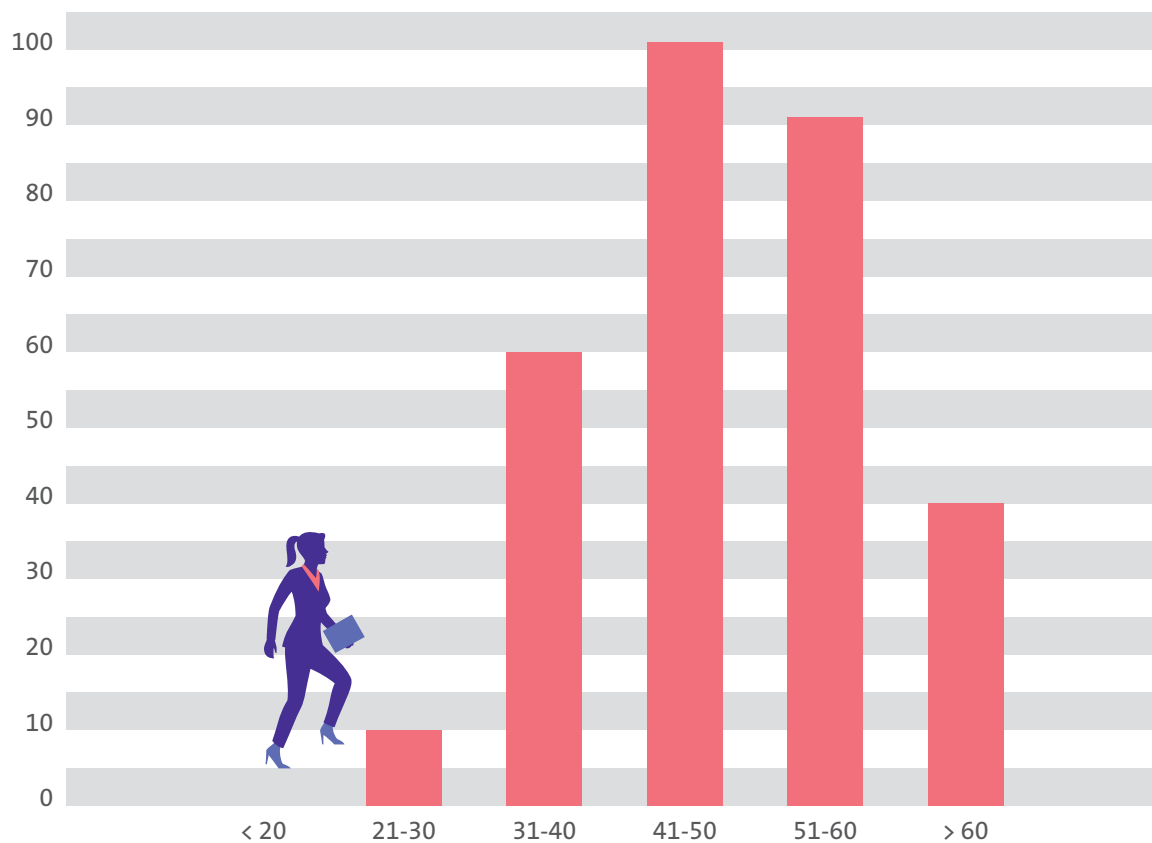

Personele cijfers gedurende 2021

Bedrijf	Aantal medewerkers	FTE	Contracten bepaalde tijd FTE	Contracten onbepaalde tijd FTE
Stichting Cito	302	259,3	16,5	242,8

Leeftijdsopbouw 302 medewerkers

In al die regelgeving is één duidelijke conclusie verwerkt: werken, onze werkvorm, is voorgoed veranderd. We willen en zullen meer op kantoor zijn, en we willen en zullen meer thuis blijven werken. En we hebben allemaal ervaren dat dat mogelijk is. De balans die we moeten vinden, is de balans tussen onze individuele behoefte, dat wat jezelf goed uitkomt, versus de organisatie- of teambehoeftes en dat wat de organisatie nodig heeft om een geïntegreerd geheel te blijven. Dat gesprek voeren en daar vorm aan geven zal een uitdaging worden in 2022.

Het met elkaar verbonden zijn zal ook in de toekomst aandacht vragen. Zeker ook voor nieuwe collega's. Zo zijn de 63 nieuwe collega's die in dienst traden bij Cito nog amper bij Cito geweest. Of zij hebben een groot deel van de Cito-collega's nog nooit live ontmoet of überhaupt gezien. We hebben om die reden in 2021 gepoogd om verbindende events te organiseren. En dat te doen op een manier die bij Cito past. Events waar we door geïnspireerd raken, waar we van kunnen leren. Want 'leren' is wat ons bindt, de bindende factor in een organisatie die zich zo verbindt met het onderwijs. Helaas was ook corona spelbreker. De eerste spreker van 'Cito inspireert' moest zijn verhaal online houden. Toch hebben we ervaren dat een dergelijke bijeenkomst veel collega's in beweging zet en gaan we in 2022 het organiseren van deze events verder vormgeven.

5 Duurzaamheid en maatschappelijke impact

Enkele jaren geleden heeft Cito belicht hoe de Sustainable Development Goals (SDG) aansluiten bij het werk van Cito. Deze SDG van de Verenigde Naties zijn werelddoelen vastgesteld voor duurzame ontwikkeling. De 17 doelen bepalen samen de ontwikkelingsagenda waaraan alle VN-lidstaten zich gecommitteerd hebben om een einde te maken aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering.

Steeds meer organisaties hebben deze doelen omarmd. Zo ook Cito, omdat we met onze activiteiten en doelstellingen bijdragen aan de realisatie van Sustainable Development Goals. Bovenaan staat het tiende doel dat zo nauw verbonden is met het ontstaan van Cito én nog altijd in ons DNA zit: ongelijkheid verminderen. Nog altijd staat bijdragen aan kansengelijkheid in onze missie. Dit doel blijft, zeker nu zichtbaar is dat de ongelijkheid in het onderwijs al meer dan vijf jaar toeneemt, nog sterker een thema als gevolg van de pandemie. Het is onze taak om objectief en onafhankelijk, zonder vooroordeel of vanzelfsprekendheden, aan te geven wat de capaciteiten zijn van leerlingen, studenten en lerenden.

Subsustainable Development Goals

Naast onze kern zoals die past bij doel 10 kansengelijkheid, koos Cito ook voor de volgende SDG:

- doel 4 kwaliteitsonderwijs
- Doel 9 innovatie
- doel 12 duurzaamheid
- doel 17 partnerschap

Wat de keuze voor juist deze doelen zichtbaar maakt, is dat Cito kiest voor een beweging. We kiezen doelen dichtbij de oorsprong en kern van Cito, zoals verwoord in doel 4 kwaliteitsonderwijs en doel 10 kansengelijkheid. Deze twee doelen verhouden zich goed tot elkaar. Kansengelijkheid bestrijden doe je immers door kwaliteitsonderwijs na te streven en te realiseren. Dat in Nederland zaken als schaduwonderwijs steeds meer aan de orde zijn, is iets dat wringt met wat je in de basis heel goed geregeld wil zien. Een goede kwaliteit van onderwijs voor iedereen.

Kijkend naar de doelen 9 innovatie en 17 partnerschap ziet Cito hier ook een relatie. Deze laat zich als volgt omschrijven. Cito is ontstaan vanuit de pioniersgeest van A.D. de Groot. Zijn idee voor wat nu de Centrale Eindtoets heet, is een duidelijke breuk met de periode daarvoor, waarin je afkomst je toekomst bepaalde. Niet alleen toen, maar ook later heeft Cito meetoplossingen ontwikkeld die een innovatieve oplossing vormden voor een wijzigende behoefte in het onderwijs. Cito onderscheidt zich hierbij van anderen doordat al onze innovatie gebaseerd is op

onderzoek naast de technologische en onderwijskundige ontwikkelingen. De evidence based basis draagt hiermee ook direct bij aan het doel kwaliteitsonderwijs.

Innovatie binnen Cito heeft een sterke relatie met partnerschap. Het partnerschap waarin Cito werkt, gaat over verbinding met het veld, van en voor het onderwijs. Maar ook het zoeken van partners die kennis en kunde leveren die Cito minder als core business heeft. Het kan hier gaan om universiteiten of IT-partijen of marktpartijen. Partnerschap geven we daarnaast al jaren vorm in de eindexamenketen én steeds vaker doen we dit ook waar het gaat om innoveren en onderzoeken. Deze verbinding met andere partijen zorgt voor kruisbestuiving en creativiteit. Dat past zeker ook bij deze onzekere tijden waarin problemen complex zijn en eenvoudige oplossingen niet bestaan.

Tot slot is doel 12 duurzaamheid omarmd. Cito heeft in de afgelopen jaren stappen gezet om onze ecologische footprint te verkleinen en heeft daarover in een eerder jaarverslag toelichting gegeven.

Van SDG naar ESG

ESG staat voor het zoeken naar een evenwicht tussen financieel-economische doelstellingen, transparantie, sociale belangen en het milieu zonder de balans ertussen te verliezen. De afkorting ESG staat voor Environment (milieu), Social (maatschappij) en Governance (goed bestuur). ESG wordt gebruikt om de duurzaamheid van een organisatie te duiden. Er is brede consensus dat om succesvol te blijven in een duurzame toekomst, het voor organisaties van belang is om ESG-factoren te borgen in hun strategie, transformatie, reporting en assurance. Organisaties die dit doen hebben sustainability-risico's en -kansen scherper in beeld en handelen ernaar, zowel intern als in de waardeketen.

Cito kiest ervoor vanaf dit moment te rapporteren over ESG, ofschoon pas in de komende jaren wetgeving zal in gaan die dit oplegt. Het past bij Cito om vanaf nu de overgang van SDG naar ESG in te richten. Uiteraard heeft het een relatie, juist ook omdat het duurzame brede karakter door beide geborgd wordt. Om te duiden hoe zich dit verhoudt, heeft Cito gekozen voor het model van Berenberg. Dit model laat zien dat SDG meerdere keren kunnen terugkomen in ESG.

Wanneer we de door Cito gekozen SDG's in dit model plotten zien we het volgende:

- Environmental – doel 12
- Social – doel 4, 10
- Governance – doel 17
- Doel 9 innovatie kan geplott worden op zowel E, als S als G, waarmee dit een verbindend doel lijkt te zijn.

Geconcludeerd kan worden dat Cito in het verleden juiste keuzes heeft gemaakt in het richten van haar activiteiten op duurzaamheid. Cito heeft dus een goede basis gelegd richting lange termijn waarde-creatie.

Rapportage op ESG

Aangaande de rapportage over ESG, is het inzicht over 2021 een eerste stap. Echter, een rapportage die kan leiden tot een bestendige lijn over de komende jaren, is ook een zoektocht. Bijvoorbeeld rondom kansengelijkheid is heel goed te beschrijven wat Cito doet én wat onze bijdrage daaraan is in het funderend onderwijs. Echter, kansengelijkheid is een breed maatschappelijk probleem dat niet door één enkele partij kan worden opgelost.

Environment:

CO² uitstoot op basis van gas- en elektraverbruik 2018, 2019, 2020, 2021

	Elektra verbruik [kWh]	Gasverbruik [m ³]	Uitstoot [kg]
2018	1420873,6	18577,1	680400,7
2019	1266717,2	42627,0	654150,6
2020	990012,8	38829,4	521319,5
2021	920358,6	58983,1	526407,4

Dervingspercentage voedsel 2021

Goed, bewust, gezond en duurzaam. Dat is het motto van het bedrijfsrestaurant Le Maire.

Om die reden hebben we geprobeerd inzicht te krijgen in de mate van voedselverspilling binnen het bedrijfsrestaurant.

Het resultaat: in 2021 moesten we **9,9%** van ons ingekocht voedsel weggooien. Deels veroorzaakt door corona want het was moeilijk te voorspellen wie wanneer in het bedrijfsrestaurant zou komen eten.

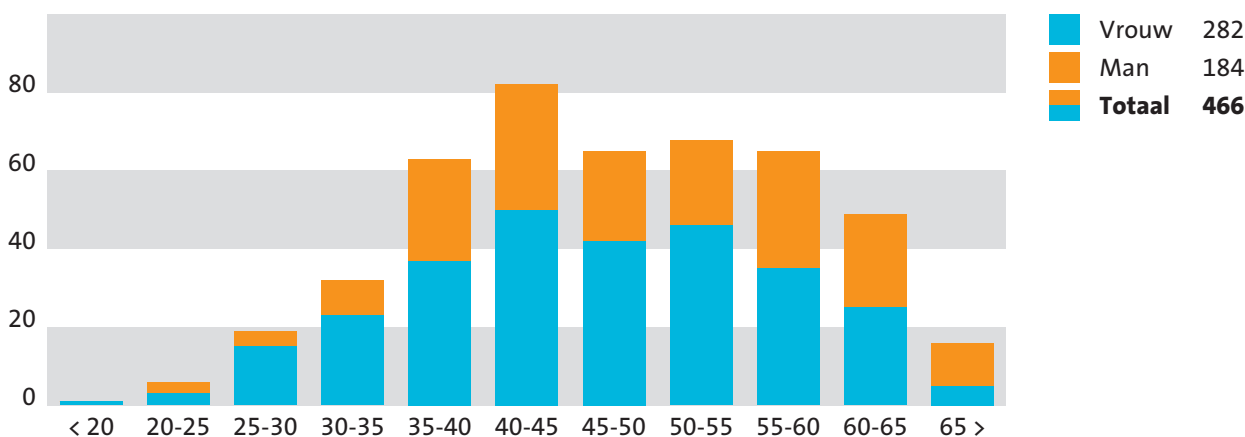
En deels doordat de inkoop mogelijk niet volledig aansloot bij ons eetgedrag. Kortom dat kan beter! **Die uitdaging gaan we in 2022 aan!**

Social:

Ons werkgeverschap

Leeftijdsgroepen en man/vrouw

Governance:

Aantal constructiegroepleden

219 cg leden

242 gedetacheerde cg leden

Zichtbaar wordt hierbij dat de keuzes die we maken relevant zijn, hoewel Cito zich ervan bewust is dat het beeld ook fors vertekend wordt door het op afstand werken als gevolg van de pandemie. Dit brengt dan ook met zich mee dat Cito een ankerpunt zoekt. Hiervoor is een organisatie ingeschakeld om Cito behulpzaam te zijn bij het uitvoeren van een nulmeting. In de loop van 2022 kan Cito dan ook niet alleen een beginpunt bepalen, maar ook doelen in samenhang met elkaar brengen en daarop een ambitieus doel zetten.

Los van dit punt zet Cito op dit moment concrete stappen op het gebied van verminderen van onze footprint door initiatieven als Meatless Monday in ons bedrijfsrestaurant, het verminderen en verduurzamen van afvalstromen, het voorkomen van voedselverspilling, het aanbrengen van ledverlichting, het overgaan naar 'de cloud', het vervangen van alle monitoren door energiezuinige monitoren, het verminderen van reisbewegingen en het stimuleren van duurzaam reizen. Ook streven we naar het beperken van dataopslag aan de hand van het optimaliseren van onze werkomgeving. Binnen het project Governance Office 365 pakt Cito concrete voorbeelden op.

6 Risicomanagement

De hoofdactiviteit van Cito is het ontwikkelen en aanbieden van toetsen en examens aan scholen, ministeries, beroeps- en brancheverenigingen. Cito doet dat deels voor eigen rekening en risico en deels in opdracht van de overheid en andere opdrachtgevers.

Strategisch risicomanagement

Cito heeft het afgelopen jaar extra aandacht gegeven aan de verdere ontwikkeling van het proces van risicomanagement in de organisatie. Dit draagt bij aan een goede anticipatie op potentiële risico's en het nemen van effectieve beheersmaatregelen om de continuïteit van Cito te borgen en de lange termijn doelstellingen te kunnen realiseren. Het proces draagt niet alleen bij aan het vergroten van de weerbaarheid, maar maakt ook inzichtelijk waar kansen liggen. Door het proces op te nemen in de planning- & control-cyclus vindt procesborging plaats in bredere samenhang. Als onderdeel van de doorontwikkeling van het proces is het strategisch risicoprofiel opnieuw beoordeeld en is de risicomanagementstrategie hiermee in overeenstemming gebracht. De risico's worden frequent besproken door de Raad van Bestuur en met de Raad van Toezicht.

Concreet resultaat van dit proces is dat voor ieder risicogebied een risicobeheersplan is geschreven dat ieder jaar opnieuw beoordeeld wordt op basis van een analyse van de ontwikkeling van het risico.

Cito monitort belangrijke risico's continu. In de tijd neemt de impact van risico's toe of af. Er ontstaan ook nieuwe risico's. Deze ontwikkelingen hebben vanzelfsprekend een directe relatie met het beleid en de maatregelen die erop gericht zijn om het effect van deze risico's te mitigeren.

Strategisch risico	Omschrijving
1. Reputatie en merkschade	Cito is een bekende merknaam. De reputatie van Cito wordt geassocieerd met (kern)waarden als betrouwbaar, betrokken, toetsdeskundig, expert op het vlak van meten en volgen van prestaties in het onderwijsveld, expert in psychometrisch onderzoek. Alle risico's genoemd in dit risicoprofiel vormen een potentieel risico voor ons merk en onze reputatie.
2. Economische neergang of langzaam economisch herstel	Externe (macro-)economische ontwikkelingen beïnvloeden de geldstromen bij Cito. Bezuinigingen kunnen ertoe leiden dat er beperktere middelen voor handen zijn om uitvoering te geven aan de wettelijke taak. Beschikbare budgetten bij onderwijsinstellingen en bedrijven en prijsontwikkeling bij concurrenten hebben gevolgen voor de omzet en marge in de BV.

Strategisch risico	Omschrijving
3. Toenemende concurrentie	Toenemende concurrentie die sneller, beter of goedkoper producten en diensten aanbiedt, kunnen een negatieve impact hebben op het marktaandeel van Cito. Als gevolg van voortschrijdende digitalisering en convergentie tussen toetscontent en digitale toepassing ontstaat er nieuwe concurrentie door digitale (platform)leveranciers en andere nieuwkomers.
4. Veranderingen in wet- en regelgeving	Het aanpassen van de bedrijfsvoering als gevolg van nieuwe wetgeving, zoals bijvoorbeeld privacyregelgeving, brengt kosten met zich mee. Onvoldoende aanpassing kan ook leiden tot extra kosten en mogelijk boetes voor het niet voldoen aan nieuwe regels. Daarbij is er een tendens naar toenemende regeldruk op toetsen en examens. Dit leidt tot extra kosten en minder flexibiliteit.
5. Cyber-criminaliteit	Cyberaanvallen en de kosten die daarmee zijn gemoeid, zijn wereldwijd explosief gestegen. Cito wapent zich tegen security incidenten (hack, ransomware, datadiefstal). Daarbij worden crisisplannen complexer onder invloed van strengere regelgeving en verplichtingen om incidenten te melden (AVG).
6. Gebrekkige innovatie of onvoldoende aansluiting bij klantbehoeften	De klant verwacht innovatieve producten en diensten die vlekkeloos werken en die aansluiten op verwachtingen en behoeften, in een steeds verder digitaliserende omgeving. Indien Cito niet aan deze vraag kan voldoen kan dit een negatieve impact hebben op het marktaandeel van Cito.
7. Onvermogen (top en divers) talent aan te trekken en vast te houden	Door de veranderende arbeidsmarkt, nieuwe manieren (hybride) van werken en de snelheid van digitale ontwikkelingen, worden andere eisen gesteld aan medewerkers, organisaties en faciliteiten. Deze veranderingen maken het lastiger talent aan te trekken en vast te houden, hetgeen een potentieel risico is voor kennisintensief maakbedrijf als Cito.
8. Onderbreking van de bedrijfsvoering	Onderbreking van de bedrijfsvoering kan plaatsvinden als gevolg van natuurlijke (pandemie), technische (systeemuitval) of organisatorische oorzaken (menselijk handelen). Hierdoor is geen of maar beperkte dienstverlening mogelijk.
9. Politieke risico's en onzekerheden	Door de wettelijke taak en activiteiten in de educatieve branche is Cito mede afhankelijk van (nationale) politieke ontwikkelingen die potentieel kansen maar ook bedreigingen opleveren voor de continuïteit van een deel van de activiteiten van Cito.
10. Wettelijke aansprakelijkheid	Doordat (consumenten)rechten steeds beter beschermd worden is de kans aansprakelijk gesteld te worden groter geworden. In de educatieve branche zijn de voorbeelden hiervan beperkt en richten ouders en studenten zich in eerste instantie tot een school(bestuur) of de overheid (wettelijke taak).
11. Klimaatverandering en duurzaamheid	Duurzaamheid en de toepassing van de ESG-principes zijn ook voor Cito steeds belangrijker. Cito zal aan deze eisen moeten voldoen en zal hierop worden gecontroleerd.

Strategisch risico	Omschrijving
12. Disruptieve technologieën	Technologieën die de markt verrassen door een substantiële verbetering ten opzichte van bestaande technologie te genereren. Een ontwrichtende technologie kan goedkoper zijn dan bijvoorbeeld een bestaande technologie, of is eenvoudiger van aard, waardoor meer potentiële gebruikers worden aangetrokken.
13. COVID-19 pandemie	De gevolgen van het coronavirus (COVID-19) zijn groot voor de onderwijssector. Van afstandsonderwijs tot geannuleerde examens. Beperkingen en/of bezuinigingen door coronamaatregelen zorgen voor extra kosten en/of minder inkomsten.
14. Informatie-governance	Cito gebruikt in de bedrijfsprocessen data. Een groot deel van deze data is privacygevoelig. Fouten kan Cito zich hierin niet permitteren. Dit vraagt om een stringent nageleefde informatie-governance.
15. Gelijkheid, diversiteit en inclusie	De ongelijkheid in de samenleving neemt toe. Mensen zijn zich steeds meer bewust van de systematische ongelijkheid in de samenleving en in het onderwijs. Cito wil bijdragen aan kansengelijkheid.
16. Interne complexiteit	Interne complexiteit leidt tot inefficiëntie en het ontbreken van overzicht en inzicht. Interne complexiteit in processen en systemen in de keten belemmert het vermogen om te veranderen en maakt sturing moeilijk. De interne complexiteit zorgt ervoor dat strategische projecten ten dele, te laat of niet kunnen worden opgeleverd.
17. Supply chain afhankelijkheden en onderbreking	Cito is opdrachtnemer in de examenketen. Bij de inrichting van de centrale examenketen is er sprake van afhankelijkheid van ketenpartners, die niet onder gezag van Cito opereren. Bij niet of onvoldoende voldoen aan verplichtingen (verwachtingen) door een leverancier kunnen problemen in de leverketen ontstaan.

Risicobereidheid

De inspanningen van Cito zijn gericht op het maken van betrouwbare toetsen van een hoog kwalitatief niveau. Hierbij hanteren wij strenge normen voor het gebruik, bewerken, opslaan en bewaren van data. Risico's die de betrouwbaarheid en kwaliteit van toetsen raken of impact hebben op het zorgvuldig gebruik van data conform wetgeving hebben een zeer hoge prioriteit bij Cito. Niet alle risico's zijn van hetzelfde gewicht. Grote risico's zijn risico's die een (direct) gevaar opleveren voor de continuïteit van Cito. Het gaat hier om de risico's die 'absoluut niet' mogen gebeuren en de bedrijfscontinuïteit dus ernstig in gevaar kunnen brengen.

Cito heeft alle strategische risico's in kaart gebracht, gerangschikt op basis van de geschatte kans dat het risico zich openbaart en de aard en omvang van de schade die hiervan het gevolg is. Tevens is aan elk risico een prioriteit toegekend. De mogelijke impact op onze strategische doelen en de waarschijnlijkheid van optreden bepalen wat we als onze belangrijkste risico's definiëren.

Privacy en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Het privacybewustzijn binnen de organisatie is het afgelopen jaar verder toegenomen. Steeds meer medewerkers zijn zich niet alleen bewust van de noodzaak zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens, zij weten ook de weg te vinden bij vragen hierover.

De volgende stap is de inbedding van de omgang met gegevens binnen alle onderdelen van Cito. Zaken als de daadwerkelijke belegging van verantwoordelijkheden, een concreet werkplan, een duidelijke keuze in de prioriteiten, verdienen volop de aandacht. Anders gezegd de ontwikkeling en de implementatie van het privacymanagement is een belangrijk thema voor 2022-2023.

Bij de ontwikkeling van het privacybewustzijn is de externe functionaris gegevensbescherming (FG) intensief betrokken. De contacten met de FG vinden zowel op vaste momenten als ad hoc plaats. Naast besprekingen met de bedrijfsjuristen en de security officer, neemt de FG in toenemende mate deel aan overleg met individuele leidinggevenden en medewerkers. Uit diverse verdiepende gesprekken komen vragen naar voren die in afstemming met de leden van het Privacy-Informatiebeveiligingsteam zijn opgepakt.

*Transparantie
is belangrijk bij
de verwerking van
persoonsgegevens.*

In het kader van kennisdeling vonden in nauw overleg met de bedrijfsjuristen verschillende workshops en presentaties door de FG plaats. Het ging daarbij om uitleg van de AVG in zijn algemeenheid, de toepassing van deze wet op specifieke Cito-onderwerpen, zoals (de ontwikkeling van) prototypes en psychometrie, als ook om een eerste aanzet op een aan privacy verwant thema: de inzet van algoritmen en kunstmatige intelligentie. Naar verwachting zal het overleg met de FG in 2022 voor een deel ook weer op locatie kunnen plaatsvinden.

In zijn verslag over de periode van september 2020 tot en met december 2021 oordeelt de FG positief over de gang van zaken op AVG-gebied. Hij duidt in dat verband op zijn toegenomen betrokkenheid bij actuele zaken betreffende de gegevensbescherming en op de wijze waarop Cito actuele kwesties oppakt. De FG geeft tegelijkertijd aan dat er nog werk aan de winkel is. De FG refereert aan zowel concrete verwerkingen van persoonsgegevens als aan de ontwikkeling van het privacymanagement. Hij juicht het dan ook toe dat dit een van de speerpunten in het Cito-privacybeleid 2022 is.

Automatisering en digitalisering

Een strategisch en operationeel risico voor Cito houdt verband met automatisering en digitalisering. We staan voor de opgave onze systemen zo in te richten dat kwetsbaarheid in de keten wordt beperkt. Daarnaast moet het applicatielandschap de benodigde wendbaarheid van Cito faciliteren en niet beperken.

De kwetsbaarheid zit erin dat systemen verouderen, waardoor het beheer ervan steeds intensiever wordt. Ook kan het voorkomen dat een applicatie of onderliggende technologie niet meer wordt ondersteund en daardoor minder stabiel wordt of beveiligingsrisico's toenemen. Vandaar dat er actief wordt gestuurd op het reduceren van het IT-legacyprobleem.

In 2020 is gestart met de ontwikkeling van het Cito Platform. Dit platform biedt een generieke digitale oplossing, waarmee we beter aansluiten op de huidige vraag van onze klanten, die een

kleinere beheerlast met zich meebrengt en het mogelijk maakt om sneller, breder en flexibeler in te spelen op veranderingen in de marktvraag. In 2022 zal het Cito Platform live gaan. Delen van het platform worden met behulp van low-code technologie ontwikkeld. Groot voordeel is dat we door het gebruik van low-code technologie applicaties onafhankelijk worden van (snel veranderende) technologie, waardoor het legacyprobleem wordt gereduceerd.

Dit platform levert een gedeeld beeld op ten aanzien van onze middellange digitale bestemming. Het platform wordt ingericht op een efficiënt toetsproces en een optimale klantervaring. Het vormt de basis voor ons nieuwe applicatielandschap.

Informatiebeveiliging

Zonder data en informatie kan een organisatie als Cito niet bestaan. Informatie- en communicatietechnologie (ICT) faciliteert de primaire en ondersteunende processen en is onderdeel van klantproducten en diensten. Het is daarom belangrijk voor Cito om continuïteit, betrouwbaarheid en beveiliging van informatie, data en digitale systemen te borgen, te onderhouden en continu te verbeteren.

Onder invloed van de pandemie zijn ontwikkelingen in een stroomversnelling geraakt en hebben transformaties sneller vorm gekregen. Hierbij gaat het om op afstand samenwerken en verdere groei van cloud- en appgebruik. Het gebruik van slimme apparaten groeit en er wordt steeds meer gebruik gemaakt van algoritmes en kunstmatige intelligentie voor slimme toepassingen. De complexiteit van en afhankelijkheden in ketens nemen verder toe. Niet alleen hebben deze ontwikkelingen invloed op de bedrijfsvoering en de producten en diensten die worden geleverd, het raakt ook aan beveiliging in de meest ruime zin. Beveiliging moet meebewegen met deze ontwikkelingen en op nieuwe bedreigingen anticiperen. Een organisatie kan dit niet alleen en de samenwerking in branches en ketens groeit dan ook om bedreigingen adequaat het hoofd te kunnen bieden.

Cito is volgend in de ontwikkelingen op het gebied van security en conformeert zich aan normenkaders in de branche en actuele industriestandaarden op het vlak van beveiliging in het algemeen. In 2021 hebben zich bij Cito geen ernstige beveiligingsincidenten voorgedaan. Er hebben zich geen datalekken voorgedaan die meldenswaardig zijn op grond van de AVG.

Tot slot, Cito is ISO27001-gecertificeerd en voldoet daarmee aantoonbaar aan het normenkader van deze internationale standaard op het gebied van informatiebeveiliging. Ook in 2021 heeft hierop weer een audit plaatsgevonden door TÜV (Technischer Überwachungsverein).

7 Uit de Raad van Toezicht

Toezicht houden in turbulente tijden

In 2021 is van Cito veel gevraagd op de strategische thema's wendbaarheid en weerbaarheid. Het was een jaar waarin corona nog steeds een belangrijke factor was. Van de medewerkers van Cito is dit jaar veel gevraagd in termen van wendbaarheid en weerbaarheid. Samen hebben ze laten zien te kunnen omgaan met de verschillende effecten van corona op de werkzaamheden. De Raad van Toezicht heeft bewondering voor het getoonde creatieve en oplossingsgerichte handelen en de grote flexibiliteit en inspanning die is geleverd.

In 2020 is de nieuwe strategie voor Cito vastgesteld. Een strategie die is gebaseerd op drie pijlers, te weten: Waarde toevoegen, Wendbaar en Weerbaar zijn. Cito heeft in 2021 laten zien hoe belangrijk deze pijlers zijn voor Cito. De Raad van Toezicht heeft dan ook regelmatig met de Raad van Bestuur de voortgang van de strategie, afgezet tegen deze pijlers, besproken. Enkele voorbeelden van de impact van corona zijn het uitvoeren van een extra tijdvak centrale examens als gevolg van politieke besluitvorming. Een ander voorbeeld is het uitvoeren van onderzoeken om de leervertraging te duiden. Cito heeft hiermee laten zien dat ze daadwerkelijk wendbaar is.

Van een papieren organisatie is Cito veranderd in een digitale organisatie. Met alle kansen van dien.

Weerbaarheid moest er worden getoond bij de gewijzigde vraag naar producten en diensten. Omdat toetsen werden uitgesteld en later ingehaald als gevolg van lockdowns. Cito heeft in 2021 de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten doorgezet zodat zij ook in de toekomst haar grote waarde en relevantie voor het onderwijs kan blijven waarmaken. De Raad van Toezicht heeft nauwlettend de ontwikkeling van het nieuwe IT-platform gevolgd. Ook de lancering van Leerling in Beeld werd met regelmaat besproken.

De Raad van Toezicht is vanuit de doelstelling van Cito content met de (commerciële) activiteiten en het verwerven van nieuwe opdrachten bij Cito BV. De toezichthouders hebben geadviseerd over de aanpassingen die in de organisatie zijn doorgevoerd. Immers een wendbaar en weerbaar Cito vraagt ook aanpassingen in de manier van werken, de processen en de competenties die daarvoor nodig zijn. Om de strategie te kunnen realiseren hebben de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht dan ook samen besloten om ruimte te bieden aan extra investeringen in vernieuwing van producten en systemen en het aantrekken van mensen om zo de toekomst van Cito verder vorm te geven. Deze ontwikkelingen hadden effect op de financiële positie van Cito, die door scherp te sturen op cashflow een positief beeld laten zien. De Raad van Toezicht wil de hele organisatie en de Raad van Bestuur dan ook complimenteren met de behaalde resultaten in 2021.

Vanuit de Raad van Toezicht wordt ook strategisch risicomanagement regelmatig besproken. Cito heeft in 2021 een nieuw risicomanagementsysteem ontwikkeld, waarbij de Raad van Toezicht intensief is betrokken. In 2022 wordt daaraan een vervolg gegeven.

Uitdagingen

Naast alle positieve ontwikkelingen in 2021 zijn er natuurlijk ook uitdagingen. In 2021 sprak de Raad van Toezicht uiteraard met de Raad van Bestuur over de externe en interne ontwikkelingen die de toekomst van Cito kunnen beïnvloeden.

Wij zien onder andere de volgende uitdagingen:

- De adoptie van nieuwe producten; het is uitdagend om nieuwe producten in de markt te zetten in een periode waarin scholen moeilijkheden ondervinden door lockdowns, coronamaatregelen en ziekteverzuim.
- Verbeteringen in de keten voor examens vraagt een heldere gemeenschappelijke visie en goede samenwerking van alle ketenpartners. Een heldere IT-visie en bijbehorende vertaalslag in een roadmap IT vormen daarbij een belangrijke voorwaarde.
- De overgang van 'maatwerk' naar een 'marktbevozen' applicatie portfolio vraagt niet alleen om technische *veranderingscapaciteit* maar ook om *verandermentaliteit*. Daarom zal Cito ook op deze competenties meer nadruk leggen.
- De verbreding om van toets- en examenconstructie door te ontwikkelen naar kennisinstituut vraagt veel van Cito. Hiervoor kiest Cito uitdrukkelijk om te verbinden met stakeholders en het werkveld. In de maatschappelijke discussie rond het thema kansengelijkheid kan Cito een belangrijke rol spelen en een bijdrage leveren als het zich op de juiste wijze positioneert.
- Verdere versnelling van de aanpassingen in de IT-infrastructuur zijn noodzakelijk om de efficiency van de activiteiten te verhogen en sneller op de veranderingen te kunnen inspelen. Het project cITo22 is opgezet om deze uitdaging aan te pakken.
- Ten slotte ondersteunt de Raad van Toezicht de door de Raad van Bestuur ingeslagen weg om stuurinformatie verder te verbeteren en processen en systemen daarbij te vereenvoudigen. Hiervoor is een project gestart waarin leden van de Raad van Toezicht als klankbord fungeren.

Reguliere onderwerpen

Conform de statuten en reglementen besprak de Raad van Toezicht in 2021 de reguliere onderwerpen. Er werd onder meer vergaderd over: het goedkeuren van de jaarrekening, het goedkeuren van de begroting, de voorgangsrapportages en kwartaalcijfers. Daarnaast zijn alle statuten en andere regelingen aangepast om te voldoen aan de op 1 juli 2021 in werking getreden Wet bestuur en toezicht rechtspersonen.

Strategiedag en -middag

Op 3 juni 2021 organiseerde de Raad van Toezicht, samen met de Raad van Bestuur, een strategiedag. Tijdens deze dag stonden de belangrijke ontwikkelingen en daarmee samenhangende strategische vraagstukken voor Stichting Cito en Cito BV centraal. Voor de Stichting waren dat vraagstukken over het IT-landschap binnen de stichting en de keten. Daarnaast bespraken we de ontwikkelingen in het onderwijs die elkaar razendsnel opvolgen vanwege de voortdurende pandemie. Voor de BV is dat de lancering van Leerling in Beeld en heeft de Raad van Toezicht de gedachten en aanpak van de Raad van Bestuur aangescherpt.

Tijdens de strategiemiddag op 24 september 2021 stond het meerjarenbeleidsplan centraal. In september was Cito in de afronding van het meerjarenbeleidsplan 2018-2021 en stond Cito aan de vooravond van het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2022-2025. De Raad van Toezicht heeft meegedacht en geadviseerd over de relevante thema's.

Overleg met de OR

De samenwerking tussen Raad van Toezicht, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad (OR) werd in 2021 verder geoptimaliseerd. Twee keer waren leden van de Raad van Toezicht aanwezig bij de overlegvergadering van Raad van Bestuur en OR: op 22 juni en 23 november. Daarnaast zijn,

op uitnodiging van de OR, twee leden aanwezig geweest om in oktober over de beloningsverhoudingen te praten. De Raad van Toezicht heeft uitgelegd wat haar visie is op de beloningsverhoudingen binnen Cito. In juni bespraken de drie Raden het thema Flexibiliteit, want na een bijzonder coronajaar (2020) waarin alles anders was, werd in 2021 toetsing en examinering in het onderwijs weer wat 'normaler'. En toch nog anders. Ofschoon de Centrale Eindtoets weer werd afgenomen en ook de centrale examens doorgingen, zij het met aanpassingen, verwachten de opdrachtgevers flexibiliteit van Cito en de medewerkers van Cito. De drie Raden zijn hierover met elkaar in gesprek geweest. Tijdens het overleg in november zijn de algemene beschouwingen gepresenteerd.

Cito heeft, middels het doorlopen van een gedegen proces, risicomangement verder doorontwikkeld en geïmplementeerd naar een gestructureerd en transparant risico beheersingsproces. Daarmee is Cito in control.

Uit de commissies

Auditcommissie

De commissie heeft in 2021 onder meer veel aandacht besteed aan het IT-project cITo22 en strategisch risicomangement. Maar ook aan de jaarrekening 2020, het accountantsverslag 2020, de managementletter 2020, de tussentijdse financiële cijfers over 2021, de begroting van 2022, de liquiditeitsplanning van de BV en andere financiële zaken stonden op de agenda. De Auditcommissie is tevreden over de goede samenwerking met de externe accountant van de Cito-organisatie.

Remuneratiecommissie

Tussen de reguliere vergaderingen door stemden de voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Toezicht (beiden lid van de Remuneratiecommissie) regelmatig af met de Raad van Bestuur. Daarbij waren de impact van COVID-19 op Cito en het onderwijs en het welzijn van medewerkers en het welbevinden van bestuurders vaste gesprekspunten. Daarnaast was de agenda van het overleg tussen Raad van Bestuur en Raad van Toezicht altijd een vast onderwerp. De Remuneratiecommissie heeft haar jaarlijkse ontwikkel- en beoordelingsgesprekken gehouden met de Raad van Bestuur. In lijn met de vastgestelde cyclus. De resultaten van deze gesprekken zijn vastgelegd.

Andere punten voor de Remuneratiecommissie in 2021 waren de werving van de nieuwe voorzitter Raad van Toezicht. De huidige voorzitter is aan het einde van haar zittingstermijn, de nieuwe voorzitter zal in het eerste kwartaal van 2022 benoemd worden.

Commissie Onderwijs & Kwaliteit

De commissie kwam in 2021 twee keer bijeen. Mede door gastoptredens vanuit Cito's divisies CTE en OK&I vond een inhoudelijke verdieping plaats. Zo werd tijdens de vergadering in februari dieper ingegaan op kansengelijkheid: hoe draagt Cito concreet bij aan gelijke kansen? En op de inhoud van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO): waar kan Cito een bijdrage leveren? Tijdens de november vergadering is uitvoerig gesproken over wat de effecten van de coronamaatregelen waren binnen het centrale examen en welke lering Cito hieruit heeft gehaald. Ook heeft de commissie uitleg gekregen over normering.

Tot slot

In 2021 heeft Cito laten zien wendbaar en weerbaar te zijn en waarde weet toe te voegen aan het onderwijs, in een tijd waarin medewerkers zelf (of direct in hun omgeving) met besmetting werden geconfronteerd. In de afgelopen twee jaren hebben we ook de positieve effecten van flexibel werken door thuiswerken ervaren. De Raad van Toezicht hoopt dat deze positieve elementen behouden blijven voor de toekomst.

De Raad van Toezicht bedankt de Raad van Bestuur en alle medewerkers van Cito hartelijk voor de getoonde inzet in 2021.

Samenstelling Raad van Toezicht

mr. Josephine de Zwaan (voorzitter RvT, Remuneratiecommissie)
prof. dr. Wouter ten Have (vicevoorzitter RvT, Remuneratiecommissie)
drs. Doetina van Kelle MBA (lid RvT, commissie Onderwijs & Kwaliteit)
drs. Cees Dubbelboer RA (lid RvT, Auditcommissie)
mr. drs. Therese van Schie (lid RvT, Auditcommissie)
prof. dr. Herbert Hoijtink (lid RvT, commissie Onderwijs & Kwaliteit)

Samenstelling Raad van Bestuur

drs. Anneke Blok (voorzitter)
mr. Arthur Weijers (COO, lid)

Op 20 mei 2021 verleende de Raad van Toezicht decharge aan de Raad van Bestuur voor het gevoerde beleid in 2020.

Afscheidsinterview Josephine de Zwaan

In september 2013 begon Josephine de Zwaan als voorzitter van Cito's Raad van Toezicht (RvT). Onlangs heeft zij afscheid genomen. Hoe kijkt Josephine terug op haar jaren als voorzitter RvT van Cito?

'In mijn tijd als voorzitter is er heel veel veranderd, om te beginnen in de omgeving van Cito. De maatschappij ziet zich voor hele grote vraagstukken geplaatst. Denk aan het klimaat, inclusie, biodiversiteit. Maar ook de enorme digitalisering, de opvattingen over en andere kijk op toetsen, een leven lang leren en een ander curriculum in het onderwijs. Vanuit haar missie rondom kansengelijkheid moet Cito zich tot al deze ontwikkelingen verhouden.' Maar niet alleen in de buitenwereld is veel veranderd, Josephine ziet ook veel ontwikkelingen binnen Cito. 'Om te beginnen heeft Cito een aantal jaar geleden een status gekregen in het kader van de wet SLOA. De oude bestuurders hebben afscheid genomen en we hebben twee nieuwe bestuurders aangesteld. De RvT en RvC zijn geïntegreerd en Stichting Cito heeft de divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie (OK&I) op poten gezet. En minstens zo belangrijk, Cito heeft een heel andere manier van samenwerken met het onderwijs opgepakt. Dat zie je terug in de strategie van Cito, die tot stand komt in nauwe afstemming met het onderwijs.

Maar de belangrijkste verandering is misschien wel dat Cito van een in zichzelf gekeerde kennisorganisatie, die vanuit professionaliteit bepaalde wat goed is voor het onderwijs, is veranderd naar een organisatie ten dienste van dat onderwijs. Waarbij professionals zich tot het uiterste inspannen om de vragen uit het onderwijs te beantwoorden en het onderwijs zo goed mogelijk te faciliteren.' Tot slot ziet Josephine ook grote ontwikkelingen op IT-vlak. 'Digitalisering is een andere hele grote verandering. Cito heeft een breiwerk aan IT-applicaties weten te vervangen door één platform waarop toetsen gemaakt en aangeboden worden. Van een papieren organisatie is Cito veranderd in een digitale organisatie. Met alle kansen van dien.' En op welke bijdrage Josephine vanuit haar rol als voorzitter RvT het meest troost is? 'Het belangrijkste wat een RvT kan toevoegen, is het benoemen van de juiste bestuurders. Dus waar ik het meest trots op ben, is het benoemen van die juiste bestuurders, Anneke Blok en Arthur Weijers.'

Cito en kansen(on)gelijkheid

Kansenongelijkheid is nog altijd een groot maatschappelijk probleem. Toetsing is een van de manieren om dit tegen te gaan. Hier ziet Josephine dan ook een grote rol voor Cito. 'Het belangrijkste dat Cito het onderwijs in de toekomst kan brengen, is een serieuze bijdrage aan het oplossen van kansenongelijkheid. Dat moet Cito doen met wat zij het beste kan, namelijk op basis van toetsen het in beeld brengen van leervorderingen. In de context van een leven lang leren, kunnen toetsen je leerportfolio begeleiden. Zo wordt Cito een partner in je ontwikkeling. Niet alleen op het niveau van de leerling, maar ook op het niveau van onderwijsinstellingen, werkgevers en iedereen die zich de ontwikkeling van de mens in onze maatschappij ter harte neemt.

Daarnaast denk ik dat Cito nog meer kan bijdragen door kennis over kansengelijkheid in het onderwijs te verspreiden. Hoe ontstaat kansenongelijkheid en hoe kun je het voor zijn? En minstens zo belangrijk is als Cito op basis van toetsen inzicht zo kunnen geven in de ontwikkelingen van leerlingen en aanknopingspunten zou kunnen bieden: Waar kan een leerling met achterstand

op een eenvoudige wijze deze achterstand inhalen? Dat zou feitelijk betekenen dat op basis van het formatief toetsen van Cito, ook een link wordt gelegd met de leerinhoud die een leerling wordt aangeboden, door bemiddeling van de school en vrije keuzes op leermethodes.'

Kennisorganisatie OK&I

Het meer delen van kennis heeft in de tijd dat Josephine bij Cito betrokken was al meer vorm gekregen door de oprichting van de divisie OK&I. Een ontwikkeling die Josephine van harte toejuicht. 'Het werd tijd dat Stichting Cito al haar kennis ook daadwerkelijk in de vorm van een kennisorganisatie aan het veld beschikbaar stelt, en met het veld verder door ontwikkelt. Het ontstaan van OK&I was een mooi proces, waarin de RvB klein is begonnen en het initiatief verder is gaan uitbouwen. Ik hoop van harte dat Stichting Cito over een aantal jaren daadwerkelijk goed op de kaart staat met de kennisorganisatie OK&I.'

Blijven bijdragen aan een betere wereld

Na twee termijnen heeft Josephine nu afscheid genomen van Cito en kijkt ze terug op een hele mooie tijd. Vooruitkijkend blijft Josephine zich bezighouden met activiteiten op het snijvlak van het publieke en private, die allemaal bijdragen aan een wereld waarin duurzaamheid en inclusie vooropstaat. Josephine is bijvoorbeeld als toezichthouder betrokken bij Hogeschool Avans en bij de regionale ontwikkelingsmaatschappij ROM, waar onder andere circulaire economie hoog op de agenda staat, zet zich in voor Buma Stemra, waar ze dagelijks bijdragen aan het culturele speelveld in Nederland door auteursrechten aan componisten en uitgevers te incasseren en uit te keren, en bij Fairphone, de meest eerlijke telefoon die er is. 'Ik blijft doen wat ik altijd al deed en dat is een uiterste poging om een klein steentje in de vijver te gooien, waardoor we een rimpeling creëren die bijdraagt aan meer inclusie en een betere wereld die ook voor onze toekomstige generaties leefbaar is.'

Josephine de Zwaan:

'Ik wens alle medewerkers van Cito, de Raad van Bestuur en natuurlijk mijn collega toezichthouders het aller-allerbeste. Aan de Cito-medewerkers zou ik willen zeggen, richt al je energie gezamenlijk op het realiseren van de mooie opgave waar Cito voor staat. Trap niet in de valkuil als de wereld om je heen ingewikkeld wordt, om binnenin oorlog te voeren. De buitenwereld is al complex genoeg. Tel je zegeningen, ontwikkel je, wees nieuwsgierig en maak er wat moois van!

Tegen mijn opvolger Victor van der Chijs, wil ik zeggen: koester wat er binnen Cito is ontwikkeld en daag uit wat beter kan. Want Cito moet de lat altijd hoger leggen.'

„ *Ik wens alle medewerkers van Cito, de Raad van Bestuur en natuurlijk mijn collega toezichthouders het aller-allerbeste.* „

8 Financiën

Ontwikkelingen in het verslagjaar

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2021 € 49,0 miljoen (€ 48,8 miljoen in 2020) en bestonden uit opbrengsten uit de Wet SLOA (€ 31,2 miljoen) en opbrengsten uit marktactiviteiten (€ 17,8 miljoen). Van de totale opbrengst had € 9,3 miljoen betrekking op de verkoop van producten en € 39,7 miljoen op dienstverlening.

In 2021 activeerde Cito een bedrag van € 4,2 miljoen aan kosten voor ontwikkeling (boekwaarde 31-12-2021 € 5,5 miljoen). Zowel Stichting Cito als Cito BV voerden in 2021 ontwikkelprojecten uit. Daarnaast waren er projecten ter verbetering en vernieuwing van het IV/IT-landschap.

Resultaat 2021

Voor Cito bedraagt het resultaat na belastingen op basis van de verleende SLOA-subsidie € 1,3 miljoen. Dit bedrag wordt voor € 1,6 miljoen gevormd uit het positieve voorlopige resultaat van Stichting Cito en voor € 0,3 miljoen uit het negatieve resultaat van Cito BV. Het voorlopige resultaat van Stichting Cito bestaat grotendeels uit het resultaat op de SLOA-instellingssubsidie (€ 1,4 miljoen). Dit deel van het resultaat kan bij de resultaatverdeling tot een bepaald maximum worden toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW. Het eventuele meerdere boven dit maximum wordt bij de vaststelling in mindering gebracht op de subsidie en dient te worden terugbetaald aan het ministerie van OCW.

Het maximum van het Bestemmingsfonds OCW bedraagt 10% van de over het laatste kalenderjaar verleende instellingssubsidie. Ultimo 2021 is de toegestane maximale Bestemmingsreserve € 3,1 miljoen. Ultimo 2020 bedroeg de Bestemmingsreserve € 2,8 miljoen. Dit laat ruimte om bij de resultaatbestemming 2021 € 0,3 miljoen aan de Bestemmingsreserve toe te voegen. Het meerdere van het resultaat op de instellingssubsidie bedraagt € 1,1 miljoen en dient aan het ministerie van OCW te worden terugbetaald.

De definitieve subsidie 2021 wordt met dit bedrag verlaagd, waardoor het resultaat ook met dit bedrag verlaagd wordt. Het definitieve resultaat 2021 bedraagt derhalve € 0,2 miljoen.

Belangrijkste ontwikkelingen in de balans

De boekwaarde van de immateriële vaste activa is gestegen van € 2,1 miljoen naar € 5,5 miljoen, als gevolg van de activering van diverse ontwikkelprojecten en producten. Dit betrof met name het IT-platform binnen Cito BV.

De voorzieningen zijn afgenomen van € 1,1 miljoen naar € 0,6 miljoen. Dit is met name het gevolg van de uitnutting van de in 2020 binnen Cito BV gevormde reorganisatievoorziening.

Liquiditeit en financiering

Cito's liquiditeit daalde in 2021 met € 1,5 miljoen tot € 17,1 miljoen. Op de hypothecaire financiering werd € 0,4 miljoen (€ 0,9 miljoen in 2020) afgelost.

De solvabiliteit steeg gering naar 67,3% (67,1% in 2020) en is daarmee aanzienlijk hoger dan de voorwaarde in het convenant met onze financier (grens van 25%).

Voorname risico's en onzekerheden

De wettelijke taak van Stichting Cito en daarmee de financiering ervan, is stevig verankerd in de Wet SLOA. We voorzien hierin geen wijzigingen.

Voor Cito BV geldt dat ze haar activiteiten en ontwikkelingen zelf moet financieren. Tot en met 2019 realiseerde Cito BV dit uit eigen resultaten en reserves, die daarvoor als toereikend werden beoordeeld. Door de COVID-19 crisis en daarmee gepaard gaande schoolsluitingen daalde de omzet van Cito BV echter van € 21,2 miljoen in 2019 tot € 17,0 miljoen in 2020 en steeg weer gering tot € 17,8 miljoen in 2021. Als gevolg daarvan daalde de liquiditeit van Cito BV in 2021 met € 2,3 miljoen tot € 4,0 miljoen.

Financiële positie

De financiële positie van Stichting Cito is solide. Er is sprake van een goede solvabiliteit en liquiditeit.

Voor Cito BV ligt dat anders. Met name als gevolg van de coronacrisis en daarmee gepaard gaande schoolsluitingen nam in 2020 de omzet af en verslechterde de financiële positie. In 2021 nam de omzet weer beperkt toe van € 17,0 miljoen naar € 17,8 miljoen, maar de liquiditeit nam af van € 6,4 miljoen ultimo 2020 tot € 4,0 miljoen ultimo 2021. In zowel 2020 als 2021 leidde dit niet tot liquiditeitsproblemen. Om een eventueel toekomstig liquiditeitstekort op te vangen heeft Stichting Cito toestemming verkregen van het ministerie van OCW een financieringsovereenkomst te sluiten met Cito BV.

Cito BV maakte in 2021 gebruik van ondersteuning op grond van de NOW-regelingen.

Toegekend is een ondersteuning van € 0,8 miljoen (NOW 3.2). Daarvan is in 2021 € 0,6 miljoen (80%) ontvangen. Daarnaast is in 2021 NOW 1.0 definitief afgewikkeld wat tot een eindbetaling van € 0,6 miljoen geleid heeft. De eindbetaling is zo hoog omdat het voorschot gebaseerd was op de concernregeling, en de definitieve toekenning en uitbetaling op de werkmaatschappij-regeling.

Vooruitzicht

Voor Stichting Cito voorzien we geen materiële financiële veranderingen, waaronder effecten als gevolg van COVID-19. Deze overtuiging is gebaseerd op onze ervaring in 2021, op onze prognose van het effect van COVID-19 op onze business en op de ruime liquiditeitspositie van Stichting Cito. COVID-19 heeft voor Stichting Cito zelfs geleid tot aanvullende projecten en projectsubsidies.

Voor Cito BV geldt dat de activiteiten en ontwikkelingen uit eigen resultaten en reserves gefinancierd moeten worden. De coronacrisis had in 2020 en 2021 een significante impact op het resultaat en de liquiditeit. De solvabiliteit daalde daardoor tot 45% (47% in 2020). Cito BV heeft, conform voorgaande jaren, gebruik gemaakt van een doorlopende financiering van de rekening courant positie tussen Stichting Cito en Cito BV. Hiervan heeft circa € 1 miljoen een langlopend karakter. Als gevolg van de coronacrisis alsmede door de investeringen en de opstart van nieuwe activiteiten is de liquiditeitsbehoefte in de periode 2021-2023 groter dan in voorgaande jaren. Om een tijdelijk liquiditeitstekort te ondervangen heeft het ministerie van OCW toestemming verleend om, onder marktconforme voorwaarden, overbruggingsfinanciering vanuit Stichting Cito te verstrekken. De verwachte maximale financieringsbehoefte in de periode 2022-2023 bedraagt € 4,5 miljoen. De toegestane overbruggingsfinanciering geeft hiervoor voldoende ruimte.

Ondertekening

Arnhem, 18 mei 2022

Raad van Bestuur

mevrouw drs. A.F.S. Blok

de heer mr. A.T.M. Weijers

Raad van Toezicht

de heer mr. V. van der Chijs

de heer prof. dr. W.D. ten Have

mevrouw mr. drs. T.S.M. van Schie

mevrouw drs. D. van Kelle MBA

de heer drs. K. Dubbelboer RA

de heer prof. dr. H. Hoijtink

9 Jaarrekening 2021

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2021

(na voorstel resultaatverdeling)

		31-12-2021		31-12-2020	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Immateriële vaste activa</i>					
Kosten van ontwikkeling	1	5.432.564		2.053.766	
Software		<u>79.775</u>		<u>62.609</u>	
			5.512.339		2.116.375
<i>Materiële vaste activa</i>					
	2		25.430.799		26.582.772
<i>Financiële vaste activa</i>					
Overige deelnemingen	3	1.680.658		1.480.914	
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	4	573.081		471.081	
Actieve belastinglatenties	5	<u>600.460</u>		<u>703.720</u>	
			<u>2.854.199</u>		<u>2.655.715</u>
Som der vaste activa			<u>33.797.337</u>		<u>31.354.862</u>
Vlottende activa					
<i>Voorraden</i>					
Gereed product en handelsgoederen	6	468.601		522.682	
Verpakkingsmateriaal	7	<u>36.986</u>		<u>81.415</u>	
			505.587		604.097
<i>Onderhanden projecten</i>					
	8		629.872		318.034
<i>Vorderingen</i>					
Handelsdebiteuren	9	1.616.046		2.843.599	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	10	107.938		134.361	
Overige vorderingen en overlopende activa	11	<u>934.889</u>		<u>826.725</u>	
			2.658.873		3.804.685
<i>Liquide middelen</i>					
	12		<u>17.080.349</u>		<u>18.574.597</u>
Som der vlottende activa			<u>20.874.681</u>		<u>23.301.413</u>
Totaal activazijde			<u>54.672.018</u>		<u>54.656.275</u>

		<u>31-12-2021</u>		<u>31-12-2020</u>	
		€	€	€	€
Passiva					
Groepsvermogen	13		36.813.454		36.657.275
Vorzieningen	14		593.946		1.145.286
Langlopende schulden	15		4.052.545		4.473.605
Kortlopende schulden					
Schulden aan kredietinstellingen	16	421.060		421.060	
Schulden aan leveranciers	17	1.281.878		938.416	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	18	2.326.084		2.660.252	
Overige schulden en overlopende passiva	19	<u>9.183.051</u>		<u>8.360.381</u>	
			13.212.073		12.380.109
Totaal passivazijde			<u>54.672.018</u>		<u>54.656.275</u>

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2021

		2021		2020	
		€	€	€	€
Opbrengsten Wet SLOA					
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	20		31.213.112		32.052.868
Overige baten			<u>-</u>		<u>-31.561</u>
			31.213.112		32.021.307
Opbrengsten marktactiviteiten					
Wijziging in onderhanden projecten	21	17.868.208		17.411.909	
		<u>351.463</u>		<u>-30.193</u>	
		18.219.671		17.381.716	
Inkoopwaarde van de baten	22	<u>-714.387</u>		<u>-883.131</u>	
Brutowinst		17.505.284		16.498.585	
Overige opbrengsten	23	<u>283.394</u>		<u>271.129</u>	
Som der bedrijfsopbrengsten			<u>17.788.678</u>		<u>16.769.714</u>
			49.001.790		48.791.021
Lasten					
Uitbesteed werk en andere externe kosten	24	10.471.269		10.689.381	
Personeelskosten	25	30.663.308		31.041.489	
Afschrijvingen	26	2.254.477		2.366.424	
Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa	27	100.009		-	
Overige bedrijfskosten	28	<u>5.360.809</u>		<u>5.002.955</u>	
Som der bedrijfskosten			<u>48.849.872</u>		<u>49.100.249</u>
Bedrijfsresultaat			151.918		-309.228
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	29	43.460		11.071	
Rentelasten en soortgelijke kosten	30	<u>-143.590</u>		<u>-307.463</u>	
Financiële baten en lasten			<u>-100.130</u>		<u>-296.392</u>
			51.788		-605.620
Belastingen	31		<u>-103.260</u>		<u>130.580</u>
			-51.472		-475.040
Resultaat deelnemingen	32		<u>207.651</u>		<u>2.901</u>
Resultaat na belastingen			<u>156.179</u>		<u>-472.139</u>

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2021

		2021	2020
		€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		151.918	-309.228
<i>Aanpassingen voor</i>			
Afschrijvingen	26	2.245.253	2.366.424
Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa	27	100.009	-
Mutatie voorzieningen	14	<u>-551.340</u>	<u>552.018</u>
		1.793.922	2.918.442
<i>Verandering in werkkapitaal</i>			
Mutatie voorraden		98.510	188.233
Mutatie onderhanden projecten	8	-311.838	-141.324
Mutatie debiteuren	9	1.227.553	205.726
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		7.907	-
Mutatie overige vorderingen	11	26.423	227.207
Overlopende activa		-108.164	8.349
Kortlopende schulden	16	<u>831.964</u>	<u>-585.537</u>
		<u>1.772.355</u>	<u>-97.346</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			
		3.718.195	2.511.868
Ontvangen interest	29	43.460	11.071
Betaalde interest	30	<u>-143.590</u>	<u>-307.463</u>
		<u>-100.130</u>	<u>-296.392</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten			
		3.618.065	2.215.476
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings immateriële vaste activa	1	-4.173.407	-1.059.089
Investerings materiële vaste activa		-455.764	-584.123
Investerings financiële vaste activa		-102.000	-711.999
Desinvesteringen materiële vaste activa		<u>39.918</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
		-4.691.253	-2.355.211
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossingen langlopende schulden		<u>-421.060</u>	<u>-921.060</u>
Mutatie geldmiddelen			
		<u>-1.494.248</u>	<u>-1.060.795</u>
Verloop mutatie geldmiddelen			
Stand per begin boekjaar		18.574.597	19.635.392
Mutaties in boekjaar		<u>-1.494.248</u>	<u>-1.060.795</u>
Stand per eind boekjaar		<u>17.080.349</u>	<u>18.574.597</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de geconsolideerde jaarrekening

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling is feitelijk en statutair gevestigd op Amsterdamseweg 13, 6814CM te Arnhem en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 9151851.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit: het uitvoeren van projecten voortvloeiende uit de Wet Subsidiëring Landelijke Onderwijsondersteunende activiteiten, het ontwikkelen, produceren en afnemen van toetsen, examens en beoordelingen en rapporteren over de resultaten. Zowel in opdracht van derden, als voor eigen risico en rekening en in binnen- en buitenland, waarbij de landen van de Europese Unie de belangrijkste afzetmarkt vormen.

Informatieverschaffing over continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Informatieverschaffing over groepsverhoudingen

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling behoort tot een groep. Zij staat aan het hoofd van deze groep en is de moedermaatschappij van Cito B.V. en haar dochterondernemingen.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening vormt de leiding van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Informatieverschaffing over consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens voor 100% opgenomen van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Cito B.V. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd.

De volgende vennootschappen zijn, naast Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zelf, in de consolidatie begrepen:

- Cito B.V. te Arnhem (100%);
- Cito Evaluation Services B.V. te Arnhem (100%).

De consolidatiegrondslagen

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Opgave van de transacties met verbonden partijen die van betekenis zijn en niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire leden van de Raad van Bestuur en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Gedurende 2021 hebben zich geen significante transacties met verbonden partijen buiten het kader van de normale bedrijfsvoering voorgedaan.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de betreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

Op grond van de Wet SLOA 2013 dient Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling te voldoen aan de Kaderregeling OCW, SZW en VWS en het Besluit vaststelling beleidskader SLOA.

De geconsolideerde jaarrekening is op grond van art. 2:360 lid 3 Burgerlijk Wetboek opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Subsidieverantwoording Wet SLOA 2013

Indien de verantwoording van de subsidies van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (ministerie van OCW) en het ministerie van Economische Zaken (ministerie van EZ) is rekening gehouden met de bepalingen in de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten 2013 (Wet SLOA 2013). De subsidieafrekeningen zijn opgesteld met in achtname van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en Besluit vaststelling beleidskader SLOA en indien van toepassing de specifieke bepalingen in de betreffende subsidiebeschikkingen.

Omrekening van in vreemde valuta luidende bedragen

De posten in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de stichting haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Kosten van ontwikkeling

Onderzoekskosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten zijn geactiveerd conform de voorwaarden in RJ 210.224. Dit houdt in dat de projecten technisch uitvoerbaar zijn, de intentie bestaat het actief te voltooien en in gebruik te nemen en het waarschijnlijk is dat het actief toekomstige economische voordelen genereert. Ook is er sprake van voldoende technische en financiële middelen om het actief te voltooien en kunnen de kosten betrouwbaar worden geschat. Voor de geactiveerde ontwikkelingskosten is een wettelijke reserve onder het eigen vermogen gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag. De afschrijving van de geactiveerde ontwikkelingskosten vangt aan zodra de commerciële productie is gestart en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Kosten van goodwill die van derden is verkregen

Positieve goodwill voortkomend uit acquisities wordt geactiveerd en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur.

Negatieve goodwill valt vrij in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening voor zover lasten en verliezen zich voordoen, waar bij de verwerking van de overname rekening mee is gehouden en deze lasten en verliezen betrouwbaar zijn te meten. Indien geen rekening is gehouden met verwachte lasten of verliezen, dan valt de negatieve goodwill vrij in overeenstemming met het gewogen gemiddelde van de resterende levensduur van de verworven afschrijfbaar activa. Voor zover de negatieve goodwill uitkomt boven de reële waarde van de geïdentificeerde niet-monetaire activa wordt het meerdere direct in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening verwerkt.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag vanaf het moment dat het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van de verplichting een uitstroom van liquide middelen noodzakelijk is.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. De nettovermogenswaarde is hierbij voortgezet op activa die feitelijk onderdeel zijn van de netto-investering in de deelneming(en). Indien en voor zover Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, welke in het algemeen gelijk is aan de nominale waarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op contante waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt bij het contant maken van de kasstromen een disconteringsvoet gehanteerd. Een bijzondere waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingsverlies wordt slechts teruggenomen indien het wegnemen van de indicatie van een bijzondere waardevermindering objectief waarneembaar is.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode of lagere opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten

De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de toegerekende winst en verminderd met verwerkte verliezen en gedeclareerde termijnen. Indien het resultaat op een onderhanden project niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt het toerekenbare resultaat zo goed mogelijk ingeschat. De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten, de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden als opbrengsten en kosten verwerkt in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum. De mate waarin de prestaties zijn verricht is bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten/inspectie van het uitgevoerde deel van het project/de voltooiing van een fysiek onderscheidbaar projectonderdeel.

In de onderhanden projecten zijn tevens begrepen de uit projectontwikkeling voortkomende projecten indien en voor zover voor eenheden van het project voor of tijdens de constructie een onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst is afgesloten.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de geconsolideerde winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij de tijdswaarde van geld niet materieel is. Als de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is, wordt de voorziening tegen nominale waarde gewaardeerd.

Wanneer het de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening voor groot onderhoud

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft een pand aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem met als gevolg dat hiervoor vanaf boekjaar 2013 een voorziening groot onderhoud wordt opgebouwd. De dotatie op de voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks van jaren. De dotatie op de voorziening groot onderhoud is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Overige voorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen op basis van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening heeft betrekking op kosten in verband met de reorganisatie van activiteiten en wordt gevormd indien voor de stichting een feitelijke of juridische verplichting is ontstaan.

Voorziening langdurig zieken

Er is een voorziening getroffen voor bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. Bij de berekening van de voorziening is onder meer rekening gehouden met de revalidatiekans en wettelijke regelingen in het kader van langdurige ziekte.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op contante waarde.

Operationele leasing

Bij Stichting Cito en haar groepsmaatschappijen bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden is, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Indien geen sprake is van (dis)agio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Operationele leasing

Geconsolideerd bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden is, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Daarnaast treedt Stichting Cito op als lessor voor wat betreft de verhuur van een deel van het bedrijfspand. Ontvangen leasebetalingen worden op lineaire basis verwerkt in de geconsolideerde winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Marktrisico

Valutarisico

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling is voornamelijk werkzaam in de Europese Unie. Het valutarisico voor Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft vooral betrekking op posities en toekomstige transacties in Amerikaanse dollars en de Antilliaanse gulden. Het bestuur van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft op basis van een risicoanalyse bepaald dat deze valutarisico's niet worden ingedekt.

Rente- en kasstroomrisico

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop vindt plaats aan afnemers die voldoen aan de kredietwaardigheidstoets van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Verkoop vindt plaats op basis van krediettermijnen tussen de 8 en 30 dagen. Voor grote leveringen kan een afwijkende krediettermijn van toepassing zijn. In dat geval worden aanvullende zekerheden gevraagd, waaronder garantiestellingen.

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft vorderingen verstrekt aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Omzetverantwoording

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Royaltyopbrengsten

Royaltyopbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013

De subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013 worden verantwoord voor zover de werkzaamheden gedurende het verslagjaar in overeenstemming met de subsidiebeschikkingen uitgevoerd zijn.

Projectopbrengsten en projectkosten

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en de projectkosten verwerkt als netto-omzet en kosten in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum (de 'Percentage of Completion'-methode, ofwel de PoC-methode).

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, dan worden de opbrengsten als netto-omzet verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten, dat waarschijnlijk kan worden verhaald; de projectkosten worden dan verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt. Zodra het resultaat wel op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats volgens de PoC-methode naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die kosten die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Dit verlies wordt verwerkt in de kostprijs van de omzet. De voorziening voor het verlies maakt onderdeel uit van de post onderhanden projecten.

Opbrengstwaarde voorraad

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op netto-vermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling wordt toegerekend.

Lasten uit hoofde van personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit

Pensioenlasten

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en Cito BV zijn vrijwillig aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (hierna: 'ABP'), een bedrijfstakpensioenfonds dat gericht is op overheid en onderwijs. Het ABP heeft de uitvoering van de pensioenregeling ondergebracht in een zelfstandige uitvoeringsorganisatie: APG Algemene Pensioen Groep N.V. Het ABP kent een ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor degenen die zijn geboren na 1950, geldt als ouderdomspensioen het ABP KeuzePensioen. Hierbij bestaat vrijheid om het ouderdomspensioen flexibel in te vullen. Verder zijn er voor zover de fiscale regels die ruimte bieden, mogelijkheden voor de vrijwillige opbouw van extra pensioen, zowel voor de werknemer als de partner.

Het pensioen wordt sinds 1 januari 2004 opgebouwd volgens het middelloonsysteem. De beleidsdekkingsgraad eind 2021 bedroeg 102,8% (2020 87,6%). De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad voor ABP 126% moet zijn. Dan zijn er voldoende financiële buffers. Zo niet, dan moet een herstelplan opgesteld worden om binnen maximaal 10 jaar weer een dekkingsgraad van minimaal 126% te krijgen. Is de verwachting dat het niet lukt om binnen 10 jaar de 126% te halen of als de beleidsdekkingsgraad langer dan 5 jaar lager dan 104,2%, dan moeten de pensioenen verlaagd worden. Een eventuele verlaging mag over een aantal jaren gespreid worden, zodat het pensioen niet plotseling fors lager wordt.

Vanwege de uitzonderlijke economische omstandigheden heeft Minister Koolmees de regels in 2020 versoepeld. Uit de vrijstellingsregeling volgt dat het ABP onder bepaalde voorwaarden in 2021 geen verlaging van pensioenen hoeft door te voeren om te voldoen aan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Een van de voorwaarden is dat de actuele dekkingsgraad op 31 december 2021 90% of meer moet zijn. ABP voldoet ruimschoots aan dit vereiste. Daarnaast moet het ABP een herstelplan opstellen waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad in 12 jaar tijd (normaal is dit 10 jaar) weer minimaal uitkomt op de vereiste dekkingsgraad van 126%. Als dit volgens de voorgeschreven rekenregels niet in 12 jaar lukt, moeten de pensioenaanspraken alsnog worden verlaagd.

Om de pensioenen gedeeltelijk te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn. Volledige indexatie is pas mogelijk bij een hogere beleidsdekkingsgraad. Vooralsnog is volledige indexatie mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 123%, maar deze grens kan verschuiven als de rentestand of de beleggingsmix wijzigt.

In 2021 was er geen indexatie van de pensioenen. Ook per 1 januari 2022 zijn de pensioenen niet verhoogd. De financiële situatie van ABP was daarvoor niet voldoende. De laatste indexatie vond plaats in 2010 en dat was een gedeeltelijke indexatie. De gemiste indexatie van 2009 tot en met 2021 is maximaal 19,95%. Het bestuur van ABP kan besluiten om niet-toegekende indexaties alsnog toe te kennen. Dit heet na-indexatie. Dit is voor het laatste in 2008 gedaan.

De ABP-premie is opgebouwd uit een percentage voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen (OP/NP), de ANW-compensatie en inkoop voorwaardelijk pensioen. De premies OP/NP en ANW-compensatie komen voor 70% voor rekening van de werkgever en voor 30% van de werknemer. De premie inkoop voorwaardelijk pensioen komt geheel ten laste van de werkgever. De totaalpremie bedroeg per 1 januari 2021 25,9%. Het pensioengevend inkomen is het voltijdse bruto jaarloon per 1 januari van een jaar, berekend naar rato dienstverband en naar rato jaar, en aangevuld met incidentele beloningen uit het voorafgaande jaar. De premiegrondslag (bedrag waarover de premie wordt berekend) is het pensioengevend inkomen minus de franchise (per 1 januari 2021: € 14.550).

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Cito BV. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Behalve de betaling van premies heeft de vennootschap geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en Cito BV hebben alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur/verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van immateriële en materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Gedurende 2021 heeft Cito B.V. gebruik gemaakt van de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), zijnde NOW 3.2. Het UWV heeft hieromtrent een beschikking afgegeven en een voorschot uitbetaald. De beschikte NOW-subsidies zijn verantwoord als bate in de lonen en salarissen in de winst- en verliesrekening 2021.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Resultaat

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen bij geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden en mutaties op de langlopende schulden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Activa

Vaste activa

1 Immateriële vaste activa

	Kosten van ontwikkeling	Goodwill	Software	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021				
Aanschaffingswaarde	2.552.671	664.729	5.026.241	8.243.641
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-498.905</u>	<u>-664.729</u>	<u>-4.963.632</u>	<u>-6.127.266</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>2.053.766</u>	<u>-</u>	<u>62.609</u>	<u>2.116.375</u>
Mutaties				
Investerings	4.135.176	-	38.231	4.173.407
Afschrijvingen	-656.369	-	-21.065	-677.434
Waardeverminderingen	<u>-100.009</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-100.009</u>
Saldo mutaties	<u>3.378.798</u>	<u>-</u>	<u>17.166</u>	<u>3.395.964</u>
Stand per 31 december 2021				
Aanschaffingswaarde	6.687.847	664.729	5.064.471	12.417.047
Cumulatieve afschrijvingen	-1.155.274	-664.729	-4.984.696	-6.804.699
Cumulatieve waardevermindering	<u>-100.009</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-100.009</u>
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>5.432.564</u>	<u>-</u>	<u>79.775</u>	<u>5.512.339</u>

Voor kosten van ontwikkeling worden afschrijvingspercentages tussen 20% en 33% gehanteerd. Nagekomen investeringen op reeds geactiveerde ontwikkelingskosten worden afgeschreven over de resterende looptijd van het actief. Voor software worden afschrijvingspercentages tussen de 20% en 33% gehanteerd.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
2 Materiële vaste activa		
Grond	6.703.226	6.703.226
Gebouwen	15.448.234	16.173.014
Installaties	2.314.782	2.642.034
Inventaris	26.145	87.149
Hardware	<u>938.412</u>	<u>977.349</u>
	<u>25.430.799</u>	<u>26.582.772</u>

Materiële vaste activa

	Grond	Gebouwen	Installaties	Inventaris	Hardware
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.171.360	6.223.661	2.258.688	6.083.534
Cumulatieve afschrijvingen	-	-9.998.346	-3.581.627	-2.171.539	-5.106.185
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>6.703.226</u>	<u>16.173.014</u>	<u>2.642.034</u>	<u>87.149</u>	<u>977.349</u>
Mutaties					
Investeringen	-	111.592	-	-	344.172
Afschrijvingen	-	-836.372	-327.252	-29.773	-374.422
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-	-	-191.280	-45.924
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	160.049	37.237
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>-724.780</u>	<u>-327.252</u>	<u>-61.004</u>	<u>-38.937</u>
Stand per 31 december 2021					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.282.952	6.223.661	2.067.408	6.381.783
Cumulatieve afschrijvingen	-	-10.834.718	-3.908.879	-2.041.263	-5.443.371
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>6.703.226</u>	<u>15.448.234</u>	<u>2.314.782</u>	<u>26.145</u>	<u>938.412</u>

	Totaal
	€
Stand per 1 januari 2021	
Aanschaffingswaarde	47.440.469
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-20.857.697</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>26.582.772</u>
Mutaties	
Investeringen	455.764
Afschrijvingen	-1.567.819
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-237.204
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	<u>197.286</u>
Saldo mutaties	<u>-1.151.973</u>
Stand per 31 december 2021	
Aanschaffingswaarde	47.659.030
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-22.228.231</u>
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>25.430.799</u>

Voor gebouwen worden afschrijvingspercentages tussen 1% en 33% gehanteerd, voor installaties worden afschrijvingspercentages tussen 3% en 20% gehanteerd, voor inventaris worden afschrijvingspercentages tussen 4% en 33% gehanteerd en voor hardware worden afschrijvingspercentages tussen de 1% en 33% gehanteerd.

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw bedraagt voor het boekjaar 2021 € 16.755.000 (boekjaar 2020: € 16.559.000).

Stichting Cito verhuurt een deel van het bedrijfspand aan derden, waardoor het gebruiksrecht van het bedrijfspand voor een deel is verstrekt aan de huurder.

Financiële vaste activa

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
3 Overige deelnemingen		
Deelneming Woots B.V.	1	1
Deelneming OAT S.A.	<u>1.680.657</u>	<u>1.480.913</u>
	<u>1.680.658</u>	<u>1.480.914</u>
	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

Deelneming Woots B.V.

Stand per 1 januari	1	1
Resultaat	7.907	-140.527
In mindering op rekening-courantvordering	-7.907	240.691
Dotatie aan voorziening	<u>-</u>	<u>-100.164</u>
Stand per 31 december	<u>1</u>	<u>1</u>

Dit betreft de 51%-deelneming in Woots B.V.

Het aandeel van Cito B.V. in het negatieve resultaat 2021 van Woots B.V. bedraagt -/- € 299.887. (2020: -/- € 300.297). De negatieve resultaten van Woots B.V. zijn verwerkt in de nettovermogenswaarde tot nihil. Bij de verwerking van het resultaat is de nettovermogenswaarde doorgezet op de rekening-courant vordering van Cito B.V. op Woots B.V., aangezien deze als onderdeel van de netto-investering is beschouwd.

Het cumulatieve aandeel in het negatief eigen vermogen van Woots dat niet is verwerkt in de jaarrekening van Cito B.V. bedraagt op 31 december 2021 -/- € 467.564 (2020: € 159.770).

Woots B.V. is gevestigd in Delft.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Deelneming OAT S.A.		
Stand per 1 januari	1.480.913	1.337.258
Resultaat	<u>199.744</u>	<u>143.655</u>
Stand per 31 december	<u>1.680.657</u>	<u>1.480.913</u>

Na de verwatering van aandelen in 2018 is het aandelenbelang gedaald naar 14,22% waarmee het belang van Cito B.V. nominaal lager uitkomt dan de grens van 20% waarbij vermoed wordt dat er sprake is van invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid.

Echter heeft Cito B.V. 2 van de 9 bestuurszetels (22%) waarmee invloed wordt uit geoefend op het zakelijke en financiële beleid. Derhalve blijft de waarderinggrondslag de nettovermogenswaarde.

Het resultaat deelneming van Open Assessment Technologies S.A. over het boekjaar 2021 is gebaseerd op voorlopige cijfers.

OAT S.A. is gevestigd in Capellen, Luxemburg.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
4 Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen		
Vordering op Woots B.V.	<u>573.081</u>	<u>471.081</u>

Op 1-1-2020 heeft Cito B.V. een lening verstrekt van € 471.081 aan Woots B.V..

De lening heeft een looptijd van 11 jaar en eindigt per 31-12-2030.

In 2021 is een aanvullend bedrag van € 102.000 verstrekt.

De lening heeft een looptijd van 11 jaar en eindigt per 31-08-2032.

Het rentepercentage bedraagt 2,75% (vast) op jaarbasis. Aflossing vindt plaats in 10 gelijke, jaarlijkse termijnen.

Deze aflossing heeft in 2021 niet plaatsgevonden.

Als zekerheid heeft Cito het eerste pandrecht op de banktegoeden, debiteurenvorderingen, bedrijfsinventaris en eventuele voorraden verkregen.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
5 Actieve belastinglatentie		
Stand per 1 januari	703.720	573.140
Mutatie boekjaar	<u>-103.260</u>	<u>130.580</u>
Stand per 31 december	<u>600.460</u>	<u>703.720</u>

Voor de per 31 december 2021 resterende compensabele verliezen ter grootte van € 16.745.025 is de huidige inschatting dat een bedrag ad € 2.836.450 gebruikt kan worden. Dit bedrag is gebaseerd op de begrote belastbare resultaten van Cito B.V. gedurende de aankomende 3 jaar, zijnde de periode van de meerjarenbegroting. De contante waarde (3% disconteringsvoet) van de hieruit resulterende verwachte besparing van de vennootschapsbelasting ter grootte van € 600.460 is nu geactiveerd.

Het deel van de compensabele verliezen dat Cito B.V. binnen één jaar verwacht te kunnen gebruiken bedraagt € 0.

vlottende activa

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
6 Gereed product en handelsgoederen		
Gereed product	673.034	707.762
Gereed product voorziening incurant	<u>-204.433</u>	<u>-185.080</u>
	<u>468.601</u>	<u>522.682</u>

7 Verpakkingsmateriaal

Emballage	<u>36.986</u>	<u>81.415</u>
-----------	---------------	---------------

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
8 Onderhanden projecten		
Cumulatief totaal verantwoorde projectopbrengsten	683.006	504.504
Totaal ontvangen voorschotten	<u>-53.134</u>	<u>-186.470</u>
	<u>629.872</u>	<u>318.034</u>

Vorderingen

Vorderingen < 1 jaar

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
9 Handelsdebiteuren		
Vorderingen op handelsdebiteuren	1.677.211	2.894.375
Voorziening dubieus	<u>-61.165</u>	<u>-50.776</u>
	<u>1.616.046</u>	<u>2.843.599</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€

10 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Premies sociale verzekeringen	<u>107.938</u>	<u>134.361</u>
-------------------------------	----------------	----------------

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€

11 Overige vorderingen en overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten	486.682	231.464
Nog te ontvangen baten	346.504	254.782
Waarborgsom	84.719	325.220
Nog te ontvangen inkoopfacturen	9.626	-
Overige overlopende activa	5.352	3.889
Nettolonen	950	-
Studiekosten	602	-
Overige vordering	454	-
Nog te factureren	<u>-</u>	<u>11.370</u>
	<u>934.889</u>	<u>826.725</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€

12 Liquide middelen

Rabobank	17.036.292	18.573.218
ABN AMRO Bank	<u>44.057</u>	<u>1.379</u>
	<u>17.080.349</u>	<u>18.574.597</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Passiva

13 Groepsvermogen

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
14 Voorzieningen		
Overige voorzieningen	<u>593.946</u>	<u>1.145.286</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Stand per 1 januari	257.756	305.728
Dotatie	<u>31.260</u>	<u>24.262</u>
	289.016	329.990
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	-	-26.560
Afname ten gunste van resultaat	<u>-</u>	<u>-45.674</u>
Stand per 31 december	<u>289.016</u>	<u>257.756</u>

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

Overige voorzieningen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening jubileumuitkering		
Stand per 1 januari	184.365	192.889
Mutatie	<u>-1.389</u>	<u>-8.524</u>
Stand per 31 december	<u>182.976</u>	<u>184.365</u>

Dit betreft de voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Reorganisatievoorziening		
Stand per 1 januari	608.515	-
Mutatie	<u>-577.668</u>	<u>608.515</u>
Stand per 31 december	<u>30.847</u>	<u>608.515</u>

De reorganisatievoorziening is gevormd in het kader van de flexibilisering van Cito B.V. Dit betreffen aanpassingen in de (basis)structuur van de organisatie om te komen tot een organisatie die snel kan anticiperen op veranderingen en veranderende klantwensen en die producten en diensten levert die aansluiten bij de klantwens. De gevormde voorziening heeft betrekking op de kosten van afvloeiing van een deel van de medewerkers. De voorziening heeft een kortlopend karakter (< 1 jaar).

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening langdurig zieken		
Stand per 1 januari	94.650	-
Mutatie	<u>-3.543</u>	<u>94.650</u>
Stand per 31 december	<u><u>91.107</u></u>	<u><u>94.650</u></u>

De voorziening langdurig zieken is getroffen voor bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Bij de berekening van de voorziening is onder meer rekening gehouden met de revalidatiekans en wettelijke regelingen in het kader van langdurige ziekte.

15 Langlopende schulden

Schulden aan kredietinstellingen	<u>4.052.545</u>	<u>4.473.605</u>
----------------------------------	------------------	------------------

Langlopende schulden

	Stand per 31 december 2021	Aflossings- verplichting	Resterende looptijd > 1 jaar
	€	€	€
Totaal	<u>4.473.605</u>	<u>421.060</u>	<u>4.052.545</u>

Schulden aan kredietinstellingen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen		
Saldo per 1 januari	4.894.665	5.815.725
Aflossing	<u>-421.060</u>	<u>-921.060</u>
	4.473.605	4.894.665
Kortlopend deel	<u>-421.060</u>	<u>-421.060</u>
Saldo per 31 december	<u><u>4.052.545</u></u>	<u><u>4.473.605</u></u>

De hoofdsom van de lening (faciliteit B) was € 10.000.000.

De looptijd bedraagt 24 jaar, ingaand per 30 juni 2011.

Aflossing vindt plaats per kwartaal; ca. € 105.000.

Rente: 3-maands-Euribortarief verhoogd met een 3 jaar vaste opslag van 1,85%.

Voor de hypotheek voor het pand zijn er bij aanschaf 2 leningen afgesloten, faciliteit A en B.

Faciliteit A is conform overeenkomst in 2015 afgelost.

Faciliteit B loopt nog.

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen, verhoogd met 35% kosten, verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100%-deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clause, een negatieve pledge clause, een material adverse change clause en een no further indebtedness clause.

Naast de reguliere aflossing heeft er in 2020 een aanvullende aflossing ad € 500.000 plaatsgevonden.

Per 1-1-2022 zijn er gewijzigde afspraken voor wat betreft de rente; rente 1,8% per jaar vast voor een periode van 10 jaar.

Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
16 Schulden aan kredietinstellingen		
Aflossingsverplichtingen	<u>421.060</u>	<u>421.060</u>
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
17 Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	<u>1.281.878</u>	<u>938.416</u>
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
18 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	529.777	1.126.006
Loonheffing	1.345.296	1.106.145
Pensioenen	<u>451.011</u>	<u>428.101</u>
	<u>2.326.084</u>	<u>2.660.252</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
19 Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen bedragen abonnementen	2.275.162	1.734.927
Reservering vakantiedagen	1.648.599	2.233.322
Nog te betalen kosten	1.347.846	1.190.242
SLOA afrekeningen	1.173.441	126.605
Reservering vakantiegeld	1.018.568	1.037.964
Vooruitontvangen bedragen zonder tegenprestatie	814.858	774.535
Reservering reorganisatiekosten	228.514	411.478
Opgebouwde rechten individueel werknemersbudget (IWB)	152.466	188.528
Nog te factureren bedragen	132.863	-
Reservering accountantskosten	129.852	158.773
Overloop CG-leden	96.398	67.882
Ontvangen borgsommen	60.651	60.651
Vooruitontvangen examengelden Telecom CAI	24.840	1.150
Vooruitontvangen huur	22.980	21.611
Vooruitontvangen examengelden EPA	15.143	175.000
Vooruitontvangen examengelden CAS	10.725	65.131
Vooruitontvangen examengelden CEHP	9.793	2.586
Personeelsvereniging	7.846	-
Nog te betalen rente hypotheek	5.834	49.663
Vooruitontvangen examengelden FFP	4.722	25.834
Reisvoorschotten medewerkers	1.770	866
Voorschot salarissen	180	-
Studiekosten	-	31.482
Overige	-	2.151
	<u>9.183.051</u>	<u>8.360.381</u>

Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de Wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten

- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten binnen één jaar: € 619.000 (31 december 2020: € 641.000)
- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar: € 1.097.000 (31 december 2020: € 365.000)
- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar: € 0 (31 december 2020: € 1.000)

Dit betreffen leaseverplichtingen voor personenauto's

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurcontract Cito B.V.

Per 1 januari 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Cito B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Cito B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 5 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt € 500.490.

Huurcontract Pondera Consult B.V.

Per 1 oktober 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Pondera Consult B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Pondera Consult B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 10 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt € 200.500 excl. Btw.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake aansprakelijkheidsstellingen

De stichting is als medeschuldenaar opgenomen in de zekerheden die zijn verstrekt aan de bankier die een hypothecaire lening heeft verstrekt aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Cito BV en haar dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk. De schuld per balansdatum aan de bankier van € 4.473.605 is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Wachtgeldverplichtingen

De stichting draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

De niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake de fiscale eenheid

De stichting vormt, samen met haar 100% Nederlandse groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De stichting en de met haar gevoegde dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 529.777 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake garanties

Bankgarantie

Door de vennootschap is een bankgarantie verstrekt:

- € 19.257 ten behoeve van een opdrachtgever op Cyprus.

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen activa

Als gevolg van de verhuur van een deel van het bedrijfspand aan Pondera Consult B.V. is er sprake van niet in de balans opgenomen activa. De omvang hiervan is onderstaand gespecificeerd rekening houdend met de looptijd van de overeenkomsten.

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten binnen één jaar: € 205.000 (31 december 2020: € 197.000)

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar: € 819.000 (31 december 2020: € 789.000)

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar: € 563.000 (31 december 2020: € 740.000)

Informatieverschaffing over operationele leases

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

- minimale leasebetalingen ad € 67.000

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Opbrengsten Wet SLOA		
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	31.213.112	32.052.868
Overige baten	<u>-</u>	<u>-31.561</u>
	<u>31.213.112</u>	<u>32.021.307</u>

De opbrengsten vallen onder de categorie dienstverlening. De opbrengst is alleen in Nederland gerealiseerd.

21 Opbrengsten marktactiviteiten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Omzet toetsproducten	9.321.946	8.498.745
Omzet peilingsonderzoek	8.154.263	8.485.409
Omzet advies, training, consultancy	2.130	3.863
Omzet overige producten en diensten	<u>389.869</u>	<u>423.892</u>
	<u>17.868.208</u>	<u>17.411.909</u>

De opbrengsten zijn overwegend (meer dan 95%) in Nederland behaald.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
22 Inkoopwaarde van de baten		
Inkoopwaarde baten	<u>714.387</u>	<u>883.131</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
23 Overige opbrengsten		
Opbrengst huur	204.729	197.277
Opbrengst servicekosten	78.665	61.800
Opbrengst aanvullende services	<u>-</u>	<u>12.052</u>
	<u>283.394</u>	<u>271.129</u>

24 Uitbesteed werk en andere externe kosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Kosten uitbesteed werk	<u>10.471.269</u>	<u>10.689.381</u>

25 Personeelskosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Lonen en salarissen	22.303.081	21.638.017
Sociale lasten	3.514.660	3.702.770
Pensioenlasten	3.997.912	3.854.167
Overige personeelskosten	<u>847.655</u>	<u>1.846.535</u>
	<u>30.663.308</u>	<u>31.041.489</u>

Gedurende 2021 heeft Cito B.V. gebruik gemaakt van de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), zijnde NOW 3.2. De beschikte NOW-subsidies zijn verantwoord als bate in de lonen en salarissen.

De vennootschap heeft in 2021 de volgende NOW-subsidies verwerkt:

- * Een aanvulling van de subsidie op basis van de regelingen NOW 1.0 en NOW 2.0 als gevolg van de definitieve aanvraag en accountantscontrole ten bedrage van totaal € 802.195.
- * Subsidie op basis van de regelingen NOW 3.2 ten bedrage van totaal € 556.022.

Bezoldiging bestuurders

De beloning van de bestuurders van de Stichting heeft in 2021 € 417.000 (2020: € 400.000) bedragen. Hiervan is in 2021 € 253.000 (2020: € 229.000) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Cito.

De vergoeding van de (voormalige) leden van de Raad van Toezicht heeft in 2021 € 101.000 (2020: € 98.000) bedragen. Hiervan is in 2021 € 61.000 (2020: € 56.000) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Cito.

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

26 Afschrijvingen

Afschrijvingen immateriële vaste activa	677.434	577.331
Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>1.577.043</u>	<u>1.789.093</u>
	<u>2.254.477</u>	<u>2.366.424</u>

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

Afschrijvingen immateriële vaste activa

Afschrijvingskosten van ontwikkeling	656.369	436.447
Afschrijvingskosten overige immateriële vaste activa	<u>21.065</u>	<u>140.884</u>
	<u>677.434</u>	<u>577.331</u>

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

Afschrijvingen materiële vaste activa

Afschrijvingskosten gebouwen	836.372	959.447
Afschrijvingskosten installaties	327.252	367.358
Afschrijvingskosten inventaris	29.773	205.197
Afschrijvingskosten overige vaste middelen	<u>374.422</u>	<u>257.091</u>
	1.567.819	1.789.093
Boekwinst inventaris	<u>9.224</u>	<u>-</u>
	<u>1.577.043</u>	<u>1.789.093</u>

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

27 Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa

Overige waardeveranderingen immateriële vaste activa	<u>100.009</u>	<u>-</u>
--	----------------	----------

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
28 Overige bedrijfskosten		
Huisvestingskosten	1.066.256	967.052
Exploitatie- en machinekosten	145.420	145.303
Verkoopkosten	108.558	66.114
Autokosten	122.350	123.493
Kantoorkosten	2.317.633	2.046.244
Algemene kosten	277.081	475.808
Productiegerelateerde kosten	<u>1.323.511</u>	<u>1.178.941</u>
	<u>5.360.809</u>	<u>5.002.955</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
29 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		
Rente vorderingen deelnemingen	22.873	10.932
Overige rentebaten	<u>20.587</u>	<u>139</u>
	<u>43.460</u>	<u>11.071</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Rente vorderingen deelnemingen		
Rente vordering op Woots B.V.	<u>22.873</u>	<u>10.932</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
30 Rentelasten en soortgelijke kosten		
Rente belastingen	355	-
Bankrente	142.276	299.609
Overige rentelasten	<u>959</u>	<u>7.854</u>
	<u>143.590</u>	<u>307.463</u>

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

31 Belastingen

Mutatie latente belastingen	<u>-103.260</u>	<u>130.580</u>
-----------------------------	-----------------	----------------

De effectieve belastingdruk betreft de belastingdruk uitgedrukt als percentage van het resultaat voor belastingen exclusief het resultaat na belastingen uit deelnemingen. De effectieve belastingdruk in 2021 bedraagt -/- 199,4% (2020: -/- 22%). Ten opzichte van de nominale belastingdruk van 25,8% (2020: 25%) wordt het verschil in 2021 veroorzaakt doordat de mutatie van de belastinglatentie, evenals in 2019, volledig is veroorzaakt door Cito B.V.. Stichting Cito is voor haar activiteiten vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

<u>2021</u>	<u>2020</u>
€	€

32 Resultaat deelnemingen

Resultaat deelneming Cito International BV	-	-229
Resultaat deelneming Woots B.V.	7.907	-140.525
Resultaat deelneming OAT S.A.	<u>199.744</u>	<u>143.655</u>
	<u>207.651</u>	<u>2.901</u>

Overige toelichtingen

Gemiddeld aantal werknemers

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode werkzaam binnen Nederland	<u>422,00</u>	<u>436,00</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode	<u>422,00</u>	<u>436,00</u>

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans per 31 december 2021

(na voorstel resultaatverdeling)

		<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
		€	€
Activa			
Vaste activa			
<i>Immateriële vaste activa</i>	33		
Kosten van ontwikkeling		209.780	277.093
Software		<u>79.775</u>	<u>62.609</u>
		289.555	339.702
<i>Materiële vaste activa</i>	34	25.422.999	26.524.966
<i>Financiële vaste activa</i>	35	<u>6.821.323</u>	<u>7.083.133</u>
Som der vaste activa		<u>32.533.877</u>	<u>33.947.801</u>
Vlottende activa			
<i>Onderhanden projecten</i>	36	131.892	171.517
<i>Vorderingen</i>			
Handelsdebiteuren	37	124.890	80.414
Vorderingen op groepsmaatschappijen	38	2.349.818	1.836.960
Belastingen en premies sociale verzekeringen	39	68.509	86.467
Overige vorderingen en overlopende activa	40	<u>381.237</u>	<u>266.150</u>
		2.924.454	2.269.991
<i>Liquide middelen</i>	41	<u>13.033.233</u>	<u>12.195.396</u>
Som der vlottende activa		<u>16.089.579</u>	<u>14.636.904</u>
Totaal activazijde		<u><u>48.623.456</u></u>	<u><u>48.584.705</u></u>

		<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
		€	€
Passiva			
Stichtingsvermogen	42		
Wettelijke reserves	43	1.555.166	1.422.735
Bestemmingsfonds OCW		3.116.312	2.810.542
Statutaire bestemmingsreserve		14.381.616	14.381.616
Overige reserves		<u>17.760.360</u>	<u>18.042.382</u>
		36.813.454	36.657.275
Voorzieningen	44	471.175	699.444
Langlopende schulden	45	4.052.545	4.473.605
Kortlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen	46	421.060	421.060
Schulden aan leveranciers	47	722.662	486.165
Belastingen en premies sociale verzekeringen	48	1.715.837	2.158.997
Overige schulden en overlopende passiva	49	<u>4.426.723</u>	<u>3.688.159</u>
		7.286.282	6.754.381
Totaal passivazijde		<u><u>48.623.456</u></u>	<u><u>48.584.705</u></u>

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2021

		<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Opbrengsten Wet SLOA				
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	50	31.213.112	32.632.382	32.052.868
Overige baten		-	-	-31.561
		<u>31.213.112</u>	<u>32.632.382</u>	<u>32.021.307</u>
Opbrengsten marktactiviteiten				
Overige opbrengsten	51	1.296.111	1.462.290	423.892
	52	<u>283.394</u>	<u>256.116</u>	<u>271.129</u>
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>1.579.505</u>	<u>1.718.406</u>	<u>695.021</u>
		<u>32.792.617</u>	<u>34.350.788</u>	<u>32.716.328</u>
Lasten				
Kosten uitbesteed werk	53	3.675.933	3.188.250	2.035.976
Personeelskosten	54	22.167.028	23.779.355	21.660.714
Afschrijvingen	55	1.643.915	1.636.333	1.966.794
Overige bedrijfskosten	56	<u>4.762.972</u>	<u>4.934.585</u>	<u>4.593.675</u>
Som der bedrijfskosten		<u>32.249.848</u>	<u>33.538.523</u>	<u>30.257.159</u>
Bedrijfsresultaat		542.769	812.265	2.459.169
Financiële baten en lasten	57	<u>-124.780</u>	<u>-300.000</u>	<u>-287.262</u>
Exploitatieresultaat		417.989	512.265	2.171.907
Resultaat deelnemingen	58	<u>-261.810</u>	-	<u>-2.644.046</u>
Netto resultaat		<u>156.179</u>	<u>512.265</u>	<u>-472.139</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de netto vermogenswaarde in overeenstemming met de betreffende paragraaf van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Activa

Vaste activa

33 Immateriële vaste activa

	Kosten van ontwikkeling	Software	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2021			
Aanschaffingswaarde	336.263	4.872.113	5.208.376
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-59.170</u>	<u>-4.809.504</u>	<u>-4.868.674</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>277.093</u>	<u>62.609</u>	<u>339.702</u>
Mutaties			
Investeringsen	-	38.231	38.231
Afschrijvingen	<u>-67.313</u>	<u>-21.065</u>	<u>-88.378</u>
Saldo mutaties	<u>-67.313</u>	<u>17.166</u>	<u>-50.147</u>
Stand per 31 december 2021			
Aanschaffingswaarde	336.263	4.910.343	5.246.606
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-126.483</u>	<u>-4.830.568</u>	<u>-4.957.051</u>
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>209.780</u>	<u>79.775</u>	<u>289.555</u>

Voor de kosten van ontwikkeling wordt een afschrijvingspercentage van 20% gehanteerd. Voor software worden afschrijvingspercentages tussen de 20% en 33% gehanteerd.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
34 Materiële vaste activa		
Grond	6.703.226	6.703.226
Gebouwen	15.448.234	16.173.014
Installaties	2.314.782	2.642.034
Inventaris	23.359	48.424
Hardware	<u>933.398</u>	<u>958.268</u>
	<u>25.422.999</u>	<u>26.524.966</u>

Materiële vaste activa

	Grond	Gebouwen	Installaties	Inventaris	Hardware
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.171.360	6.223.661	2.046.940	5.776.701
Cumulatieve afschrijvingen	-	-9.998.346	-3.581.627	-1.998.516	-4.818.433
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>6.703.226</u>	<u>16.173.014</u>	<u>2.642.034</u>	<u>48.424</u>	<u>958.268</u>
Mutaties					
Investeringen	-	111.592	-	-	344.172
Afschrijvingen	-	-836.372	-327.252	-25.065	-369.042
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>-724.780</u>	<u>-327.252</u>	<u>-25.065</u>	<u>-24.870</u>
Stand per 31 december 2021					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.282.952	6.223.661	2.046.940	6.120.874
Cumulatieve afschrijvingen	-	-10.834.718	-3.908.879	-2.023.581	-5.187.476
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>6.703.226</u>	<u>15.448.234</u>	<u>2.314.782</u>	<u>23.359</u>	<u>933.398</u>
					Totaal
					€
Stand per 1 januari 2021					
Aanschaffingswaarde					46.921.888
Cumulatieve afschrijvingen					<u>-20.396.922</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021					<u>26.524.966</u>
Mutaties					
Investeringen					455.764
Afschrijvingen					<u>-1.557.731</u>
Saldo mutaties					<u>-1.101.967</u>
Stand per 31 december 2021					
Aanschaffingswaarde					47.377.653
Cumulatieve afschrijvingen					<u>-21.954.654</u>
Boekwaarde per 31 december 2021					<u>25.422.999</u>

Voor gebouwen worden afschrijvingspercentages tussen 1% en 33% gehanteerd, voor installaties worden afschrijvingspercentages tussen 3% en 20% gehanteerd, voor inventaris worden afschrijvingspercentages tussen 4% en 33% gehanteerd en voor hardware worden afschrijvingspercentages tussen de 1% en 33% gehanteerd.

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw bedraagt voor het boekjaar 2021 € 16.755.000 (boekjaar 2020: € 16.559.000).

Stichting Cito verhuurt een deel van het bedrijfspand aan derden, waardoor het gebruiksrecht van het bedrijfspand voor een deel is verstrekt aan de huurder.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
35 Financiële vaste activa		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	<u>6.821.323</u>	<u>7.083.133</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Deelneming Cito B.V.		
Boekwaarde per 1 januari	7.083.133	9.727.179
Resultaat	<u>-261.810</u>	<u>-2.644.046</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>6.821.323</u>	<u>7.083.133</u>

Dit betreft de 100% deelneming in Cito B.V. te Arnhem.

Vlottende activa

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
36 Onderhanden projecten		
Cumulatief totaal verantwoorde projectopbrengsten	<u>131.892</u>	<u>171.517</u>

Vorderingen

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
37 Handelsdebiteuren		
Vorderingen op handelsdebiteuren	<u>124.890</u>	<u>80.414</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
38 Vorderingen op groepsmaatschappijen		
Rekening-courant Cito B.V.	<u>2.349.818</u>	<u>1.836.960</u>

Over de gemiddelde rekening-courant verhouding met Cito BV is een rente in rekening gebracht gelijk aan het gemiddeld 'EURIBOR rentetarief 12 maanden' van de maanden januari en december, vermeerderd met 0,25 procentpunt. De rente kan echter nooit lager zijn dan 0%. Omtrent aflossing en zekerheden is niets overeengekomen.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
39 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Premies sociale verzekeringen	<u>68.509</u>	<u>86.467</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
40 Overige vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	336.078	217.549
Waarborgsom	39.750	39.750
Overige overlopende activa	4.459	2.671
Nettolonen	950	-
Nog te ontvangen baten	<u>-</u>	<u>6.180</u>
	<u>381.237</u>	<u>266.150</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
41 Liquide middelen		
Rabobank	13.006.244	12.194.758
ABN AMRO Bank	<u>26.989</u>	<u>638</u>
	<u>13.033.233</u>	<u>12.195.396</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Passiva

42 Stichtingsvermogen

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

	Wettelijke reserves	Bestemmingsfonds OCW	Statutaire bestemmingsreserve	Overige reserves	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021	1.422.735	2.810.542	14.381.616	18.042.382	36.657.275
Mutatie uit resultaatverdeling	-	305.770	-	-	305.770
Uit resultaatverdeling	-	-	-	-149.591	-149.591
Wettelijke reserve deelneming	199.744	-	-	-	199.744
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten	-67.313	-	-	-	-67.313
Vrijval ten gunste van algemene reserve	-	-	-	-132.431	-132.431
Stand per 31 december 2021	<u>1.555.166</u>	<u>3.116.312</u>	<u>14.381.616</u>	<u>17.760.360</u>	<u>36.813.454</u>

Bestemmingsfonds OCW

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vormt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling een egalisereserve als bedoeld in artikel 4:72 van de Algemene wet bestuursrecht. De egalisereserve bedraagt ten hoogste 10 procent van het totaal van de over het laatste kalenderjaar verleende subsidie door het Ministerie van OCW dan wel ten hoogste een lager percentage dat door de minister van OCW bij de beschikking tot verlening is bepaald. De egalisereserve bedraagt ten laagste € 0. De egalisereserve wordt uitsluitend besteed aan de taken, bedoeld in artikel 3 van de wet SLOA 2013. De egalisereserve wordt gevormd door een toevoeging bij een positief eindresultaat op de instellingssubsidie. Het eindresultaat is de verleende subsidie verminderd met de werkelijke kosten. Voor zover het voor de toevoeging beschikbare bedrag hoger is dan de maximale toevoeging, wordt dat bedrag bij de vaststelling in mindering gebracht op de subsidie en in de jaarrekening onder de kortlopende schulden verantwoord.

Statutaire bestemmingsreserve

Op grond van de bestuurlijke afspraken tussen het Ministerie van OCW en Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling van juli 2013, dient de stichting een statutaire bestemmingsreserve in haar statuten op te nemen. De overeengekomen bestedingsdoelen zijn gekoppeld aan de volgende statutaire doelstellingen van de stichting:

- Het meten en volgen van menselijke mogelijkheden en ontwikkelingen
- Het bevorderen van de objectieve beoordeling van door leerlingen, studenten en cursisten verworven kennis, inzicht en vaardigheden alsmede het uitvoeren van advies- en consultancydiensten.

De statuten zijn in concept aangepast naar aanleiding van de bestuurlijke afspraken.

Bestemming van het resultaat

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS wordt het resultaat van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling bestemd binnen het eigen vermogen.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
43 Wettelijke reserves		
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten	209.780	277.093
Ingehouden winst deelnemingen	<u>1.345.386</u>	<u>1.145.642</u>
	<u>1.555.166</u>	<u>1.422.735</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
44 Voorzieningen		
Overige voorzieningen	<u>471.175</u>	<u>699.444</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening groot onderhoud gebouwen		
Stand per 1 januari	257.756	305.728
Dotatie	<u>31.260</u>	<u>24.262</u>
	289.016	329.990
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	-	-26.560
Afname ten gunste van resultaat	<u>-</u>	<u>-45.674</u>
Stand per 31 december	<u>289.016</u>	<u>257.756</u>

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening jubileumuitkering		
Stand per 1 januari	111.979	112.119
Mutatie	<u>1.942</u>	<u>-140</u>
Stand per 31 december	<u>113.921</u>	<u>111.979</u>

Dit betreft een voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op een aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Reorganisatievoorziening		
Stand per 1 januari	235.059	-
Mutatie	<u>-235.059</u>	<u>235.059</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>235.059</u>

De reorganisatievoorziening is gevormd in het kader van de flexibilisering van Cito B.V. Dit betreffen aanpassingen in de (basis)structuur van de organisatie om te komen tot een organisatie die snel kan anticiperen op veranderingen en veranderende klantwensen en die producten en diensten levert die aansluiten bij de klantwens. De gevormde voorziening heeft betrekking op de kosten van afvloeiing van een deel van de medewerkers. De voorziening heeft een kortlopend karakter (< 1 jaar).

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening langdurig zieken		
Stand per 1 januari	94.650	-
Mutatie	<u>-26.412</u>	<u>94.650</u>
Stand per 31 december	<u><u>68.238</u></u>	<u><u>94.650</u></u>

De voorziening langdurig zieken is getroffen voor bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Bij de berekening van de voorziening is onder meer rekening gehouden met de revalidatiekans en wettelijke regelingen in het kader van langdurige ziekte.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
45 Langlopende schulden		
Schulden aan kredietinstellingen	<u>4.052.545</u>	<u>4.473.605</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen		
Saldo per 1 januari	4.894.665	5.815.725
Aflossing	<u>-421.060</u>	<u>-921.060</u>
	4.473.605	4.894.665
Kortlopend deel	<u>-421.060</u>	<u>-421.060</u>
Saldo per 31 december	<u><u>4.052.545</u></u>	<u><u>4.473.605</u></u>

De hoofdsom van de lening (faciliteit B) was € 10.000.000.

De looptijd bedraagt 24 jaar, ingaand per 30 juni 2011.

Aflossing vindt plaats per kwartaal; ca. € 105.000.

Rente: 3-maands-Euribortarief verhoogd met een 3 jaar vaste opslag van 1,85%.

Voor de hypotheek voor het pand zijn er bij aanschaf 2 leningen afgesloten, faciliteit A en B.

Faciliteit A is conform overeenkomst in 2015 afgelost.

Faciliteit B loopt nog.

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen, verhoogd met 35% kosten, verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100%-deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clause, een negatieve pledge clause, een material adverse change clause en een no further indebtedness clause.

Naast de reguliere aflossing heeft er in 2020 een aanvullende aflossing ad € 500.000 plaatsgevonden.

Per 1-1-2022 zijn er gewijzigde afspraken voor wat betreft de rente; rente 1,8% per jaar vast voor een periode van 10 jaar.

Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
46 Schulden aan kredietinstellingen		
Aflossingsverplichtingen	<u>421.060</u>	<u>421.060</u>
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
47 Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	<u>722.662</u>	<u>486.165</u>
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
48 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	529.777	1.126.006
Loonheffing	887.241	748.815
Pensioenen	<u>298.819</u>	<u>284.176</u>
	<u>1.715.837</u>	<u>2.158.997</u>
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
49 Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiedagen	1.259.455	1.686.730
SLOA afrekeningen	1.173.441	126.605
Reservering vakantiegeld	664.182	682.872
Nog te betalen kosten	570.171	549.207
Reservering reorganisatiekosten	206.617	178.991
Opgebouwde rechten individueel werknemersbudget (IWB)	140.949	138.923
Nog te factureren bedragen	132.863	-
Overloop CG-leden	96.398	67.882
Reservering accountantskosten	87.502	105.573
Ontvangen borgsommen	60.651	60.651
Vooruitontvangen huur	22.980	21.611
Nog te betalen rente hypotheek	5.834	49.663
Personeelsvereniging	5.032	-
Studiekosten	<u>648</u>	<u>19.451</u>
	<u>4.426.723</u>	<u>3.688.159</u>

Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten

- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten binnen één jaar: € 500.000 (31 december 2020: € 641.000)
- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar: € 998.000 (31 december 2020: € 365.000)
- Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar: € 0 (31 december 2020: € 1.000)

Dit betreffen leaseverplichtingen voor personenauto's

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurcontract Cito B.V.

Per 1 januari 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Cito B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Cito B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 5 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt € 500.490.

Huurcontract Pondera Consult B.V.

Per 1 oktober 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Pondera Consult B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Pondera Consult B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 10 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt € 200.500 excl. Btw.

Informatieverschaffing over niet uit de balans blijvende verplichtingen ten behoeve van groepsmaatschappijen

De stichting is als medeschuldenaar opgenomen in de zekerheden die zijn verstrekt aan de bankier die een hypothecaire lening heeft verstrekt aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Cito BV en haar dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk. De schuld per balansdatum aan de bankier van € 4.473.605 is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Wachtgeldverplichtingen

De stichting draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

De niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake de fiscale eenheid

De stichting vormt, samen met haar 100% Nederlandse groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De stichting en de met haar gevoegde dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 529.777 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake garanties

Bankgarantie

Door de vennootschap is een bankgarantie verstrekt:

- € 19.257 ten behoeve van een opdrachtgever op Cyprus.

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen activa

Als gevolg van de verhuur van een deel van het bedrijfspand aan Pondera Consult B.V. is er sprake van niet in de balans opgenomen activa. De omvang hiervan is onderstaand gespecificeerd rekening houdend met de looptijd van de overeenkomsten.

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten binnen één jaar: € 205.000 (31 december 2020: € 197.000)

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar: € 819.000 (31 december 2020: € 789.000)

- Niet in de balans opgenomen activa inzake ontvangsten ter verstrekking van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar: € 563.000 (31 december 2020: € 740.000)

Informatieverschaffing over operationele leases

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

- minimale leasebetalingen € 61.000

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Opbrengsten Wet SLOA			
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	31.213.112	32.632.382	32.052.868
Overige baten	-	-	-31.561
	<u>31.213.112</u>	<u>32.632.382</u>	<u>32.021.307</u>

De opbrengsten vallen onder de categorie dienstverlening. De opbrengst is alleen in Nederland gerealiseerd.

Omschrijving	Verplichtingnummer	Ontvangen middelen tbv 2021 x € 1.000	Inzet egalisatie / bestemmings-fonds x € 1.000	Totaal budget x € 1.000	In te zetten in 2022 x € 1.000	Niet verrichte werkzaamheden x € 1.000	Realisatie totale kosten x € 1.000	Te verrekenen voorschot x € 1.000	Resultaat X € 1.000
Instelling	VO/560083257	21.905	-	21.905	-	-	21.567	-	338
	VO/560083257	3.859	-	3.859	-	-	3.169	-	690
	VO/560083257	2.872	-	2.872	-	-	2.657	-	215
	VO/560083257	888	-	888	-	-	792	-	96
	VO/560083257	1.639	-	1.639	-	-	1.552	-	87
	Totaal VO/560083257	31.163	-	31.163	-	-	29.737	-	1.426
Project	VO/560103056	120	-	120	-	-	106	-	14
	VO/560103056	846	-	846	-	-	767	79	-
	VO/560127318	390	-	390	133	-	257	-	-
		Totaal VO/560103056 - 560127318	1.356	-	1.356		-	1.131	-
OCW Totaal		32.519	-	32.519		-	30.868	79	14
Totaal		32.519	-	32.519		-	30.868	79	1.440

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
51 Opbrengsten marktactiviteiten			
Omzet overige producten en diensten	383.150	479.600	423.892
Intercompany transacties	912.961	982.690	-
	<u>1.296.111</u>	<u>1.462.290</u>	<u>423.892</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
--	---------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

52 Overige opbrengsten

Opbrengst huur	204.729	200.496	197.277
Opbrengst servicekosten	78.665	55.620	61.800
Opbrengst aanvullende services	-	-	12.052
	<u>283.394</u>	<u>256.116</u>	<u>271.129</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
--	---------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

53 Kosten uitbesteed werk

Kosten uitbesteed werk	<u>3.675.933</u>	<u>3.188.250</u>	<u>2.035.976</u>
------------------------	------------------	------------------	------------------

54 Personeelskosten

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Lonen en salarissen	16.547.941	17.737.176	15.679.221
Sociale lasten	2.363.512	2.821.945	2.423.892
Pensioenlasten	2.658.332	2.264.987	2.528.983
Overige personeelskosten	<u>597.243</u>	<u>955.247</u>	<u>1.028.618</u>
	<u>22.167.028</u>	<u>23.779.355</u>	<u>21.660.714</u>

Bezoldiging bestuurders en commissarissen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

Bezoldiging bestuurders	<u>253.000</u>	<u>229.000</u>
-------------------------	----------------	----------------

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

Bezoldiging commissarissen	<u>61.000</u>	<u>56.000</u>
----------------------------	---------------	---------------

De beloning van de bestuurders van de Stichting heeft in 2021 € 417.000 (2020: € 400.000) bedragen. Hiervan is in 2021 € 253.000 (2020: € 229.000) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Cito.

De vergoeding van de (voormalige) leden van de Raad van Toezicht heeft in 2021 € 101.000 (2020: € 98.000) bedragen. Hiervan is in 2021 € 61.000 (2020: € 56.000) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Cito.

55 Afschrijvingen

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Afschrijvingen immateriële vaste activa	88.378	22.948	200.054
Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>1.555.537</u>	<u>1.613.385</u>	<u>1.766.740</u>
	<u>1.643.915</u>	<u>1.636.333</u>	<u>1.966.794</u>

Afschrijvingen materiële vaste activa

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Afschrijvingskosten gebouwen	836.372	828.585	959.447
Afschrijvingskosten installaties	327.252	353.544	367.358
Afschrijvingskosten inventaris	25.065	29.228	193.587
Afschrijvingskosten overige vaste middelen	<u>369.042</u>	<u>402.028</u>	<u>246.348</u>
	<u>1.557.731</u>	<u>1.613.385</u>	<u>1.766.740</u>
Boekwinst inventaris	<u>-2.194</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>1.555.537</u>	<u>1.613.385</u>	<u>1.766.740</u>

56 Overige bedrijfskosten

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Huisvestingskosten	754.416	948.700	833.089
Exploitatie- en machinekosten	98.679	142.000	130.098
Verkoopkosten	70.894	85.625	33.000
Autokosten	50.981	67.500	61.311
Kantoorkosten	2.207.906	2.002.780	1.899.885
Algemene kosten	679.171	862.130	682.064
Productiegerelateerde kosten	<u>900.925</u>	<u>825.850</u>	<u>954.228</u>
	<u>4.762.972</u>	<u>4.934.585</u>	<u>4.593.675</u>

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

2021

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers netwerk	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Controle van de jaarrekening	186	-	186
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	186	-	186

2020

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers netwerk	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Controle van de jaarrekening	183	-	183
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	183	-	183

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2021 en voorgaande jaren, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

57 Financiële baten en lasten

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	-	2.512
Rentelasten en soortgelijke kosten	-124.780	-300.000	-289.774
	<u>-124.780</u>	<u>-300.000</u>	<u>-287.262</u>

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Rente vorderingen groepsmaatschappijen	-	-	2.373
Overige rentebaten	-	-	139
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2.512</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Rente vorderingen groepsmaatschappijen	-	-	2.373
Rente vordering op Cito B.V.	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2.373</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
Overige rentebaten	-	-	139
Koersverschillen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>139</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
--	---------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

Rentelasten en soortgelijke kosten

Bankrente	123.466	300.000	289.774
Rente belastingen	355	-	-
Overige rentelasten	959	-	-
	<u>124.780</u>	<u>300.000</u>	<u>289.774</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €	<u>Begroting</u> <u>2021</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2020</u> €
--	---------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

58 Resultaat deelnemingen

Resultaat deelneming Cito B.V.	<u>-261.810</u>	<u>-</u>	<u>-2.644.046</u>
--------------------------------	-----------------	----------	-------------------

WNT-verantwoording 2021 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

De WNT is van toepassing op Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Het voor Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2021			
bedragen x € 1	drs. A.F.S. Blok		mr. A.T.M. Weijers
Functiegegevens	Voorzitter RvB / CEO		Lid RvB / COO
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0
Dienstbetrekking?	ja		ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 184.012		€ 184.740
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 24.089		€ 23.948
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 208.101</i>		<i>€ 208.688</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000		€ 209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.
Bezoldiging	€ 208.101		€ 208.688
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.
Gegevens 2020			
bedragen x € 1	drs. A.F.S. Blok		mr. A.T.M. Weijers
Functiegegevens	Voorzitter RvB / CEO		Lid RvB / COO
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0
Dienstbetrekking?	ja		ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 177.976		€ 177.992
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.192		€ 22.192
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 200.168</i>		<i>€ 200.184</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000		€ 201.000
Bezoldiging	€ 200.168		€ 200.184

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2021						
bedragen x € 1	mr. J.G.J.M. de Zwaan		prof. dr. W.D. ten Have		mr. drs. T.S.M. van Schie	
Functiegegevens	Voorzitter		Vice-Voorzitter		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€ 22.980		€ 15.665		€ 15.665	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 31.350		€ 20.900		€ 20.900	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	€ 22.980		€ 15.665		€ 15.665	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2020						
bedragen x € 1	mr. J.G.J.M. de Zwaan		prof. dr. W.D. ten Have		mr. drs. T.S.M. van Schie	
Functiegegevens	Voorzitter		Vice-Voorzitter		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€ 22.172		€ 15.137		€ 15.137	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 30.150		€ 20.100		€ 20.100	

Gegevens 2021						
bedragen x € 1	drs. C.H. Dubbelboer RA		drs. D. van Kelle		prof. dr. H. Hoijtink	
Functiegegevens	Lid		Lid		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Bezoldiging						
Bezoldiging	€ 15.665		€ 15.665		€ 15.665	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 20.900		€ 20.900		€ 20.900	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	€ 15.665		€ 15.665		€ 15.665	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	

Gegevens 2020			
bedragen x € 1	drs. C.H. Dubbelboer RA	drs. D. van Kelle	prof. dr. H. Hoijtink
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	n.v.t.
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 15.137	€ 15.137	€ -
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 20.100	€ 20.100	€ -

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Overige toelichtingen

Gemiddeld aantal werknemers

	<u>Realisatie</u> <u>2021</u>	<u>Realisatie</u> <u>2020</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode werkzaam binnen Nederland	257,00	262,00
Gemiddeld aantal werknemers over de periode	<u>257,00</u>	<u>262,00</u>

Arnhem, 18 mei 2022,

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Raad van Bestuur:

drs. A.F.S. Blok, voorzitter

mr. A.T.M. Weijers, lid

Arnhem, 18 mei 2022,

Ondertekening commissarissen:

mr. V. van der Chijs (voorzitter)

prof. dr. W.D. ten Have
(Vice-voorzitter)

drs. C.H. Dubbelboer RA

drs. D. van Kelle MBA

mr. drs. T.S.M. van Schie

prof. dr. H. Hoijtink

Overige gegevens

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst

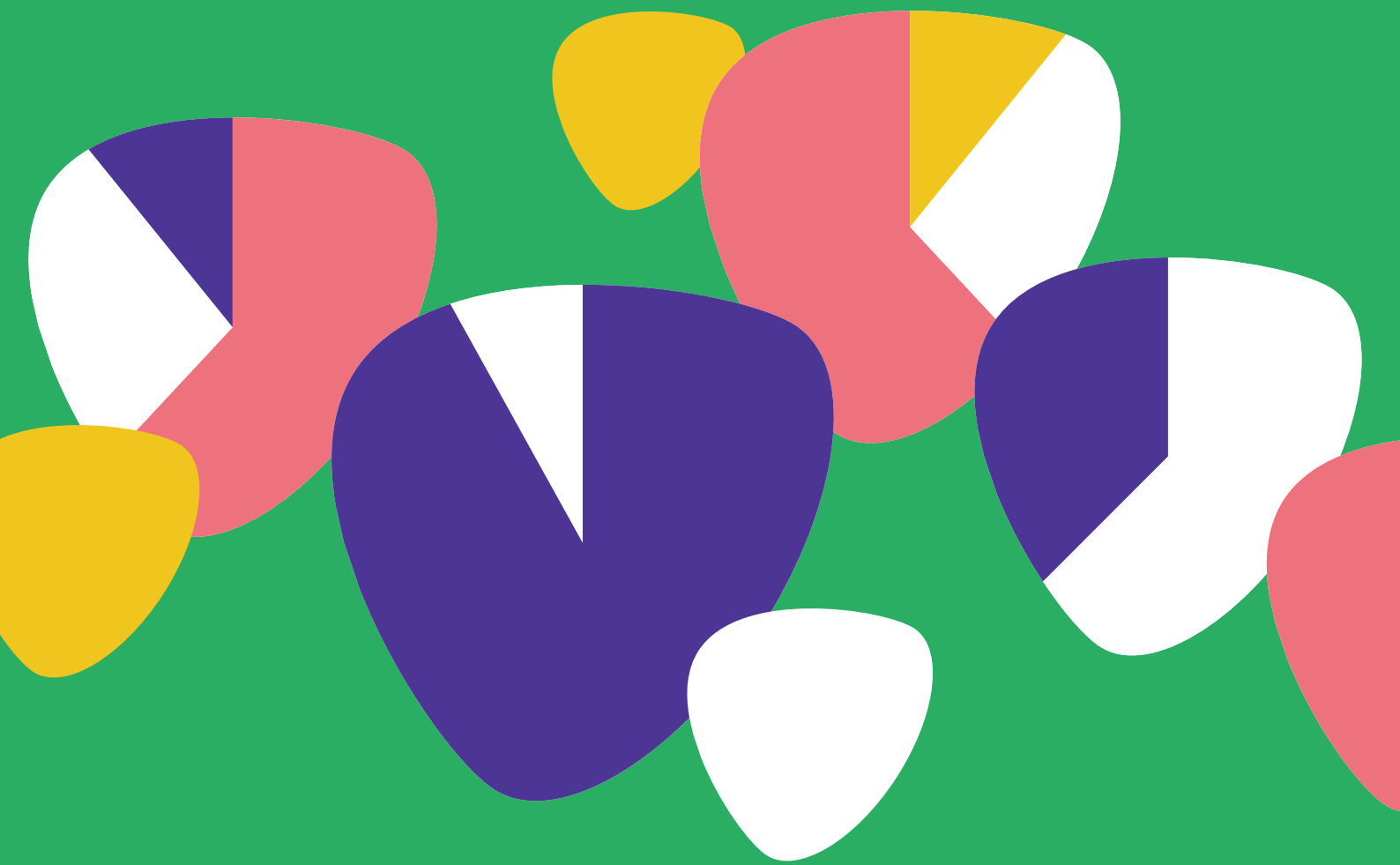
In de statuten van Stichting Cito zijn geen specifieke bepalingen opgenomen ten aanzien van de resultaatbestemming.

In het kader van de geconsolideerde jaarrekening is hieronder de bepaling inzake de statutaire winstbestemming van Cito B.V. opgenomen.

Zolang de twee statutaire reserves nog niet het maximale niveau hebben behaald zal de winst die in het laatste verstreken boekjaar is behaald, worden toegevoegd aan deze reserves in een door het Bestuur vast te stellen verhouding. Van de winst die resteert na een dergelijke toevoeging kan de Algemene Vergadering een bedrag toevoegen aan de overige reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering. (artikel 25 Winst en Verlies: reserves, Statuten Cito BV)

Cito

Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
Postbus 1034
6801 MG Arnhem
T (026) 352 11 11
www.cito.nl

